

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

Termínované vklady

Hana Zemanová

© 2017 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Hana Zemanová

Provoz a ekonomika

Název práce

Termínované vklady

Název anglicky

Term deposits

Cíle práce

Cílem rešeršní části diplomové práce je shromáždit základní teoretická východiska popisující problematiku peněz a bankovníctví a nabízených produktů v České republice.

Hlavním cílem práce je ukázat vývoj termínovaných vkladů od roku 1993 a predikovat jejich vývoj budoucí. Dílčím cílem je dotazníkové šetření, v kterém bude kladena otázka využívání termínovaných vkladů.

Metodika

Rešeršní část diplomové práce bude zpracována na základě syntézy poznatků získaných z literárních zdrojů popisujících problematiku peněz, centrální banky a obchodních bank. V praktické části bude proveden výzkum na základě dotazníkového šetření.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Banka, inflace, peníze, produkt, riziko, termínovaný vklad

Doporučené zdroje informací

BOROSON, W. Keys to Investing in Mutual Funds. Praha 1993. Victoria Publishing. ISBN 80-85605-58-9
FIO BANKA, – REJNUŠ, O. *Finanční trhy*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3671-6.
JANDA, J. Spořit nebo investovat?. Praha: Grada 2011. Finance pro každého. ISBN 978-80-247-3670-9
JÍLEK, J. *Finanční trhy a investování*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-1653-4.
JÍLEK, J. *Peníze a měnová politika*. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0769-1.
REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha: Management Press, 2014. ISBN 978-80-7261-279-6.
SOROS, G. *Nové paradigma pro finanční trhy : úvěrová krize 2008 a co dál*. Praha: Vyšehrad, 2009. ISBN 978-80-86316-82-6.

Předběžný termín obhajoby

2017/18 ZS – PEF (únor 2018)

Vedoucí práce

Ing. Milan Ulrich

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 1. 11. 2016

Ing. Helena Čermáková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 9. 11. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 27. 11. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Termínované vklady" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.11.2017

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Milanovi Ulrichovi, vedoucímu diplomové práce, za odbornou pomoc a cenné připomínky při zpracování této diplomové práce.

Termínované vklady

Souhrn

Diplomová práce se zabývá problematikou peněz, jejich vývojem, funkcí a vlastnostmi. Dále práce přibližuje centrální bankovníctví, jeho funkci a nástroje, a poté také obchodní banky, jejich funkci a druhy a také produkty, které nabízejí. V poslední části jsou definována možná rizika při investování.

V praktické části se práce zabývá vývojem termínovaných vkladů od roku 1993 až do současnosti a predikuje jejich vývoj budoucí. Dále se také zabývá vývojem úrokových sazeb na termínovaných vkladech. Poté je pokládán a vyhodnocován dotazník se zaměřením na znalost termínovaných vkladů a jejich využití.

Klíčová slova: banka, peníze, riziko, termínovaný vklad, úrok

Term deposits

Summary

The thesis deals with the issue of money, money evolution, function and properties. Then the thesis describes the central banking, its function and tools, and then it also describes merchant banks, their function and types and products, which they offer, too. In the last part of the thesis there are defined the possible risks of investing.

The practical part of the thesis deals with the development of term deposits since 1993 until present and predicts their future development. Then it deals with the development of interest rates on term deposits. After that there is evaluated a questionnaire with focus on the knowledge of term deposits and their use.

Keywords: bank, money, risk, term deposit, interest rate

Obsah

1	Úvod	10
2	Cíl práce a metodika	12
2.1	Cíl práce	12
2.2	Metodika.....	12
3	Teoretická východiska	14
3.1	Peníze	14
3.1.1	Vývoj peněz	14
3.1.2	Funkce peněz	17
3.1.3	Vlastnosti peněz.....	18
3.1.4	Poptávka po peněžích	19
3.1.5	Nabídka peněz.....	19
3.1.6	Platební styk.....	20
3.2	Centrální banka	26
3.2.1	Funkce centrální banky	26
3.2.2	Nástroje monetární politiky centrální banky	28
3.3	Obchodní banka.....	31
3.3.1	Funkce obchodní banky	31
3.3.2	Druhy obchodních bank.....	32
3.3.3	Bankovní rizika	33
3.4	Bankovní produkty	34
3.4.1	Bankovní účet.....	34
3.4.2	Kreditní karta	35
3.4.3	Spotřebitelský úvěr	35
3.4.4	Jistotní účet	35
3.4.5	Zástava nemovité věci.....	35
3.4.6	Stavební spoření	36
3.4.7	Spořicí účet	36
3.4.8	Termínovaný vklad.....	37
3.5	Riziko	38
3.6	Typologie investora	40

4	<i>Vlastní práce</i>	42
4.1	Vývoj termínovaných vkladů	42
4.2	Vývoj úrokových sazeb.....	46
4.3	Dotazníkové šetření	51
5	<i>Závěr</i>	64
6	<i>Seznam použitých zdrojů</i>	66
7	<i>Seznam obrázků, grafů a tabulek</i>	70
8	<i>Přílohy</i>	72

1 Úvod

Na bankovním trhu v České republice, i přes jeho nevelkou velikost, působí 44 bank. Což je v průměru necelých čtvrtmilionu obyvatel na jednu banku. Samozřejmě ale, že to ve skutečnosti vypadá jinak. Tři největší banky si mezi sebou dělí téměř tři čtvrtiny trhu. Ovšem na velkém vzestupu jsou i takzvané malé banky, které vykazují velmi vysoké přírůstky nových klientů. Samozřejmostí je, že velká část klientů nebo spíše většina, využívá různé produkty od různých bank a někteří využívají také stejné produkty od různých bank.

Samozřejmě bankovní trh není pro klienty pouze o bankách, ale je především o jejich produktech. Klienti bank se často rozmýšlejí, které produkty, u které banky využijí. V rozhodování hraje roli několik faktorů. Jejich rozhodování mohou ovlivnit poplatky, které musí bance za konkrétní službu zaplatit, klienti však nechtějí platit za služby, které mohou mít u jiné banky levněji nebo dokonce zadarmo. Dalším faktorem je také riziko, které musí klient podstoupit při investování svých disponibilních prostředků, nikdo nechce investovat se záměrem mít méně peněz, než do investice vložil. Jiným faktorem může být dostupnost služeb přes internetové bankovníctví, případně smartbanking, protože lidé už nechtějí chodit na pobočku nebo volat bankéři či operátorovi klientské linky, když určité věci mohou zařídit kdykoliv si vzpomenou z domova. Velmi důležitým faktorem jsou výnosy z dané investice, tedy jakou úrokovou sazbu daná banka nabídne, protože když už klient investuje své prostředky, tak z toho chce samozřejmě mít co nejvíce. Další důležitý faktor je délka investice a s tím je spojené disponování s penězi, to znamená, zda mohou klienti investované peníze kdykoliv vybrat i s tím předpokladem, že přijdou o část výnosů. Lidé se zkrátka bojí, že budou v blízké budoucnosti své finanční prostředky potřebovat. Další faktory jsou již velice individuální, ať už jsou to osobní sympatie či naopak antipatie s některou bankou. Důležitou roli v rozhodování lidí hraje reklama, ať už v televizi či tisku, protože je velmi známo, že díky reklamě se lidé často dozvědí o něčem, co by bez reklamy neznali nebo se o to vůbec nezajímali. Dalším individuálním faktorem mohou být osobní zkušenosti nebo zkušenosti přátel či členů rodiny, protože pokud investice přinesla peníze někomu blízkému, tak ji určitě také zkusí využít.

Jedním konkrétním bankovním produktem pro investování se zabývá i předkládaná diplomová práce. Zmiňovaným produktem jsou termínované vklady, které

jsou spíše konzervativní a mají předem daný výnos. U termínovaných vkladů však klient banky nemůže s částkou jakkoliv disponovat a musí jí nechat bance k dispozici po celou smluvní dobu. Proto se diplomová práce pomocí dotazníkového šetření zaměřuje na využívání termínovaných vkladů v České republice.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem rešeršní části diplomové práce je shromáždit základní teoretická východiska popisující problematiku peněz, bankovníctví, nabízených produktů v České republice a rizik spojených s investováním volných prostředků.

Hlavním cílem práce je charakterizovat vývoj termínovaných vkladů od roku 1993 až do současnosti a predikovat jejich vývoj budoucí. Dílčím cílem je dotazníkové šetření, v kterém bude kladena otázka využívání termínovaných vkladů v České republice. Zpočátku je kladena otázka, zda lidé termínované vklady znají a poté, pokud je znají, je zjišťováno, zda je využívají. Následně je pokládána otázka, proč termínované vklady nevyužívají či naopak jak často je využívají a kolik svých prostředků na nich mají uloženo.

2.2 Metodika

Diplomová práce je rozdělena do dvou částí. První část teoretická východiska je zpracována na základě analýzy dokumentů a následné syntézy poznatků získaných z odborné literatury a internetových zdrojů popisujících problematiku peněz, centrálního a obchodního bankovníctví, nabízených bankovních produktů v České republice a rizik, která jsou s investováním spojená.

Druhou částí diplomové práce je vlastní práce, ve které je zkoumán vývoj počtu termínovaných vkladů od roku 1993 pomocí časových řad. Dále také vývoj úrokových sazeb. Dané časové řady jsou vyhodnocovány pomocí první diference a tempa růstu. Pomocí trendové funkce je určen budoucí vývoj v roce 2018. Ve vlastní práci je poté proveden kvantitativní výzkum pomocí dotazníku. U dotazníkového šetření bylo provedeno prvotní šetření pomocí osobního dotazování a poté byl vytvořen dotazník pomocí webové aplikace Google Formuláře, který byl rozeslán především prostřednictvím sociálních sítí. Získané informace byly poté vygenerovány do Google Tabulek a následně zpracovány v programu Microsoft Excel, kde byly data vyhodnocovány pomocí filtrů v tabulce a kontingenčních tabulek. Pro lepší přehlednost dat byly nakonec vytvořeny k jednotlivým otázkám z dotazníku grafy.

Časová řada

Je chronologické uspořádání určitých pozorování. Hodnoty v časové řadě jsou vyčísleny numericky a většinou jsou od sebe časově stejně vzdáleny. Podle periodicity se časové řady dělí na krátkodobé a časové řady ročních údajů. V práci jsou využity časové řady s ročními údaji. Podle charakteru dat se časové řady dělí intervalové a okamžikové. U intervalových časových řad jsou data sledována v určitém intervalu, závisí pouze na intervalu, ve kterém jsou data sledována, může jít o měsíc, rok a tak dále. Poté je většinou vypočten aritmetický průměr a tato hodnota je používána jako výchozí. U časových řad okamžikových se hodnota vztahuje k určitému předem danému okamžiku (Litschmannová, 2010).

1. difference

1. difference neboli také absolutní přírůstek je přírůstek dané hodnoty v časové řadě ve srovnání s hodnotou bezprostředně předcházející. 1. difference může být jak kladná, tak i záporná, může tedy jít i o úbytek.

Tempo růstu

Tempo růstu vyjadřuje dynamiku časové řady, kdy se porovnává hodnota v daném roce s hodnotou v roce bezprostředně předcházejícím. Tempo růstu bývá často vyjádřeno v procentech.

Trendová funkce

Trendová funkce vyznačuje tendenci dlouhodobého vývoje hodnot v čase. Trend bývá rostoucí, klesající nebo se může jednat o časovou řadu bez trendu. Při odhadu trendové funkce bývá použita metoda nejmenších čtverců. Trendová funkce může mít mnoho podob (Litschmannová, 2010).

3 Teoretická východiska

3.1 Peníze

Za peníze se považuje aktivum, které je všeobecně uznáváno a přijímáno všemi. Dnešními penězi je oběživo neboli bankovky a mince, a účetní peníze. V současnosti nejsou nejčastější peníze fyzické, ale mají především formu zápisu na bankovních účtech. K jejich vzniku dochází hlavně poskytováním bankovních úvěrů.

Směna je s penězi jednodušší a také jsou nižší transakční náklady. Díky penězům je přehlednější porovnání jednotlivých cen zboží. Používané peníze musí být státem uzákoněné jako tak zvané zákonné platidlo (Jílek, 2013).

3.1.1 Vývoj peněz

Lidé zpočátku peníze nepotřebovali, a proto vznikaly až historicky s rozvojem dělby práce a s prohlubováním směny a obchodu. Dokud neexistovala dělba práce, vytvářel každý pouze statky, které potřeboval pro sebe. Později lidé zjistili, že je lepší zaměřit se na činnosti, které umí nejlépe, a tak vznikla dělba práce. Peníze během svého vývoje měly různou podobu, zpočátku však lidé žádné peníze neměli, a proto jako první vznikla tak zvaná barterová směna.

Barterová směna

Barterová směna je výměna zboží za zboží či službu. U barterové směny se však začaly objevovat problémy. Jedním z problémů bylo, že bylo obtížné nalézt někoho, kdo by potřeboval nabízený výrobek a zároveň nabízel potřebný výrobek. Další problém vznikal, protože některé zboží se nedá dělit, takže za cennější zboží si musel dotyčný vzít více jiného zboží i když potřeboval množství menší nebo se naopak z tohoto důvodu směna vůbec neuskutečnila. Proto byla postupem barterová směna nahrazena směnou nepřímou.

I přesto je v určitých situacích využívána barterová směna i dnes, například v mezinárodním obchodě při platbě ropou či zemním plynem (Černohorský a Teplý, 2011).

Nepřímá směna

Při nepřímé směně není výrobek prodáván přímo za zboží, které je potřebné, ale je prodáno za jiné zboží, které je až pak prodáno za zboží, které je potřebné.

U nepřímé směny hrála velkou roli obchodovatelnost zboží, ke které přispívá, že některé zboží je více poptáváno než jiné, některá jsou zase dělitelná na menší díly bez ztráty hodnoty, některé je trvanlivější, některé je zase jednodušší na manipulaci a logistiku. Postupem času se z nejobchodovatelnějšího zboží stává prostředek směny, protože se vytváří takový kruh, protože větší obchodovatelnost vyvolá to, že je zboží více využíváno jako prostředek směny, a to zase vyvolává větší obchodovatelnost. Posléze se dochází k tomu, že jako prostředek směny se využívá jedno či dva druhy zboží a ty již jsou nazývány penězi.

Prostředkem směny se během historie na různých územích stalo několik druhů zboží, příkladem může být tabák, cukr, sůl či dobytek a mnoho dalších. Postupem času se však na trhu prosadily dva druhy zboží, kterými byly zlato a stříbro (Rothbard, 2001).

Mince

Právě proto, že se kovy zlato a stříbro velmi prosadily, protože byly snadno dělitelné, dělením neztrácely svou hodnotu a také se nekazily a tím také měly velkou kupní sílu, staly se plnohodnotnými mincemi. Mince si razil každý stát sám neboli panovník státu a představovaly symboly daného státu. Každý stát měl k dispozici zásoby drahých kovů, a právě těmi bylo omezeno množství mincí. Mince se razily v mincovnách a mohly se využívat pouze na daném území.

Výhodou mincí z drahých kovů bylo, že jejich náklady na ražbu a váhové množství drahého kovu pokrývala právě kupní síla mince (Jílek, 2013). Podle obsahu drahého kovu v minci je poté emise mincí neboli ražba mincí rozdělována na emisi plnohodnotných mincí a emisi neplnohodnotných mincí. Zpočátku se razily pouze mince plnohodnotné, to znamená, že jejich reálná hodnota odpovídala hodnotě nominální neboli že množství kovu v minci odpovídá její hodnotě. Předností plnohodnotných mincí bylo, že neztrácely svou hodnotu a byla udržována stabilní cenová hladina. Ke stabilitě cenové hladiny přispívaly právě vysoké náklady na pořízení nového měnového kovu. V historii se spíše objevovala deflační nerovnováha, to znamená, že množství mincí v oběhu bylo menší než poptávka po nich, to ale způsobovala vzácnost kovů. Dlouhodobější deflační

nerovnováha a touha panovníků po větším množství peněz, vedli k poznatku panovníků, že jsou peníze využívány i přes jejich nižší vnitřní hodnotu. Z předešlých důvodů začali panovníci snižovat hodnotu mincí mícháním drahých a běžně dostupných kovů a tím vznikly mince neplnohodnotné. Neplnohodnotné mince se dále využívaly, začala již však vznikat inflace, protože obchodníci za zboží požadovaly stále stejné množství zlata, a proto chtěl více mincí.

Postupem času ovšem zásoby drahých kovů nestačily k pokrytí rostoucího obchodu začaly, a proto se začaly vyvíjet tak zvané státočky (Černohorský a Teplý, 2011).

Státočky

Jak už bylo řečeno výše, tak státočky vznikly z důvodu nedostatečné nabídky drahých kovů. Státočky se tak staly prvními papírovými penězi. Oproti předchozím mincím měly státočky velkou výhodu, protože emisí státoček se snížily náklady a také těžkopádnost, která byla spojená s transakcemi v mincích. Poté se však začaly objevovat jejich nevýhody, jako například, že emise státoček je podmíněna pouze finančním zájmem emitenta, což býval hlavně panovník. Státočky se vydávaly v době, kdy státní pokladna byla prázdná či hodnota v ní nedostatečná. Dělo se tak hlavně v období válek. Panovníci se neřídili potřebami peněžního oběhu, ale vlastními potřebami.

Státočky byly vydávány jako náhrada mincí z drahých kovů a obchodníkům bylo slíbeno, že budou státočky později zpětně vyměněny za mince z drahých kovů. Lidé státočky nechtěli přijímat, protože jim nevěřili, panovník proto použil nucený kurs a nařídil, že je musejí přijímat pod hrozbou hrdelního trestu. Ke zpětné výměně za mince však docházelo pouze v případě, že byl přebytek zlata nebo stříbra ve státní pokladně, což se ale nestávalo. Státočky spíše vedly země v období válek k bankrotu, protože se znehodnocovaly a rostla cenová hladina.

Z důvodu vysoké emise státoček a s tím spojené zvyšování cen, vedlo státy k úplnému zákazu krytí schodků státních rozpočtů další emisí státoček. Státočky jako peníze začaly zanikat a státy je stahovaly z oběhu (Revenda a kol., 2014).

Bankovky

Bankovky se staly samostatnou formou platidla, protože peníze zastupují určitou hodnotu, kterou garantuje stát (Kudlík, 2003). Banky odkupovaly zlato a stříbro a tím podporovaly emisi bankovek. Banky nemohly vydávat jakékoliv množství bankovek, než bylo množství odkoupených drahých kovů či směnek. Bankovky tedy byly plně kryty. Ve skutečnosti bylo krytí drahými kovy mnohem vyšší než množství vydaných bankovek, protože banky měly vlastní kapitál, který byl vždy alespoň částečně tvořen zlatem. Z důvodu že byly všechny bankovky kryty, vznikla na trhu rovnováha a přijímání bankovek bylo založeno na relativně stálé kupní síle. Jelikož byly všechny bankovky kryty, tak velkou roli v jejich kupní síle hrála důvěryhodnost emitenta, který v případě, že by bylo potřeba, odkoupí bankovky za drahé kovy. Problémy vznikaly v dobách krize, kdy lidé nevěřili bankovkám a chtěli je vyměnit zpět za zlato, protože banky bez zásahu do vlastního kapitálu neměly dostatek peněz (Revenda a kol., 2014).

3.1.2 Funkce peněz

Peníze plní důležité funkce, těmi hlavními jsou, že fungují jako prostředek směny, účetní jednotka a jako prostředek uchování hodnoty. Někteří ekonomové uvádějí další dvě funkce peněz. Jako další funkci uvádí funkci vyplývající z peněz jako prostředku směny, při které ale jsou peníze použity k umoření dluhu. Pátou funkcí poté je prostředek kontroly úrovně ekonomické aktivity.

Funkce peněz jako prostředek směny zprostředkovává směnné akty neboli směnu zboží a služeb. Peníze plní svou funkci jako prostředek směny pouze pokud jsou akceptovány všude a všemi ekonomickými subjekty. V současné době je přijímání peněz jako platebního prostředku upraveno zákonem (Polouček S., 2009).

Funkci účetní jednotky plní peníze díky tomu, že hodnotu veškerého zboží, můžeme vyjádřit v penězích. Možnost převodu vyrobeného zboží na společného jmenovatele poskytuje možnost vypočítat celkovou vyprodukovanou hodnotu. Výpočet se využívá při měření ekonomické aktivity země (Jurečka a kol., 2013)

Jako prostředek uchování hodnoty je hodnota peněz přenášena v čase. Peníze jsou vyřazovány z oběhu jako úspory. Potom při dané cenové hladině jako uchovatelé hodnoty zachovávají kupní sílu v čase. Při změnách cenové hladiny se tato funkce nepřímo úměrně

mění a také se mění ochota hospodářských jednotek držet peníze ve prospěch nebo neprospěch ostatních aktiv a poptávky po zboží a službách (Jílek, 2013).

3.1.3 Vlastnosti peněz

S postupným vývojem peněz se zjistilo, že jakékoliv peníze musí mít důležité vlastnosti. Právě proto se také dospělo k mincím a bankovkám, které splňují všechny důležité vlastnosti.

Mezi důležité vlastnosti patří přenosnost. Například barterová směna tuto vlastnost nesplňovala, protože některé komodity jsou špatně přemístitelné ať už kvůli své váze, či potřebnému množství, proto také rostl důraz na malé rozměry a lehkost peněz. Úzce související vlastností s přesností je dělitelnost, protože některé výrobky jsou špatně dělitelné, či se dělbou přímo znehodnotí.

Další důležitou vlastností peněz je, že musí být odolné proti opotřebení, protože jsou peníze používáním velmi namáhány a musí odolat různým vlivům (Jílek, 2004).

Peníze se také musejí rozlišovat a jednoduše poznávat. Dříve byly mince rozlišovány podle barvy kovů a tvrdosti. Dnes mají peníze jasně danou podobu a také mají stanovené bezpečnostní prvky proti padělání. Nejznámějším bezpečnostním prvkem u českých bankovek je vodoznak, který je zřetelně vidět, pokud se na bankovku podíváme proti světlu. Dalšími prvky jsou například proužky s mikrotextem, barevná vlákna oranžové barvy, soutiskové značky, kdy z každé strany bankovky je možné vidět jinou část značky a při pohledu proti světlu je značka viditelná celá a přesně na sebe navazující. Na bankovkách se však nacházejí ještě i další bezpečnostní prvky, díky kterým jsou peníze rozlišitelné a jednoduše rozpoznatelné (Česká národní banka, 2017).

Velmi žádanou vlastností peněz je jejich stabilita, která je očekávána, jelikož každý požaduje, aby peníze byly stabilní v čase a neztrácely svou hodnotu. Peníze jsou také homogenní, to znamená, že pokud jsou stejné nominální hodnoty, jsou totožné ať už byly vydány v jakémkoliv roce.

Na vlastnosti peněz je možné se podívat i z jiné strany. V tu chvíli jejich vlastností je, že se v dnešní době nedají ničím nahradit, mají tedy nulovou elasticitu. Peníze mají i nulovou elasticitu výroby neboli nikdo se nemůže rozhodnout, že je bude vyrábět, protože jejich množství může ovlivňovat pouze centrální banka. Peníze jsou také dokonale

likvidní, což podporuje i zákon, který je stanovuje jako zákonné platidlo a musí je tedy každý přijmout a může si za ně kdykoliv cokoliv koupit (Polouček, 2009).

3.1.4 Poptávka po penězích

Poptávka po penězích představuje množství peněz poptávaných při určité ceně neboli úrokové míře. Peníze jsou poptávány právě díky jejich vlastnostem, které byly popsány výše. Jsou to peníze, které si domácnosti a firmy přejí a chtějí držet v co nejlikvidnější podobě, to znamená, že je chtějí držet hlavně v hotovosti nebo poté na netermínovaných účtech. Pokud jde o konkrétnější motivy poptávky po penězích a následné držby peněz rozlišujeme poptávku transakční a spekulativní (Jurečka a kolektiv, 2010).

Transakční poptávka vychází z funkce peněz jako prostředku směny. Ekonomické subjekty drží peníze v hotovosti, aby mohli realizovat běžné transakce, na nákupy výrobků, služeb či úhradu nákladů. V případě transakční poptávky je důvod držby hotovosti z důvodu časové nesrovnalosti mezi příjmy a výdaji.

Spekulativní motiv souvisí s vývojem úrokových sazeb a cen obligací. Spekulanti tedy drží hotovost z důvodu očekávaného poklesu cen obligací. Můžeme tedy říct, že spekulanti přesouvají hotovost podle výnosnosti do různých aktiv a zase zpět.

Někteří autoři uvádí také jako jeden z motivů motiv opatrnosti, při kterém lidé drží hotovost z důvodu nepředvídatelných výdajů, které se mohou kdykoliv vyskytnout. Opatrnostní motiv lze také popsat jako snahu vyhnout se riziku a zabezpečení do budoucna.

Hlavním důvodem, proč lidé a jiné ekonomické subjekty drží peníze v hotovosti, je možnost kdykoliv disponovat s penězi. Nákladnost držby peněz je měřena úrokem. Pokud jsou úrokové míry vysoké, je držba hotovosti nákladná, jelikož investice by přinesla daný úrok (Gladiš, 2005).

3.1.5 Nabídka peněz

Množství nabízených peněz je oproti poptávce nezávislé na úrokové míře a je plně pod kontrolou centrální banky. Nabídka peněz neboli peněžní zásoba je sledována pomocí peněžních agregátů. Existuje několik typů peněžních agregátů, nejčastěji používanými

peněžními agregáty jsou M1 a M2. Peněžní agregát M3 používá Evropská centrální banka. Tvorba peněžních agregátů je založena na postupném spojování finančních aktiv podle jejich likvidity.

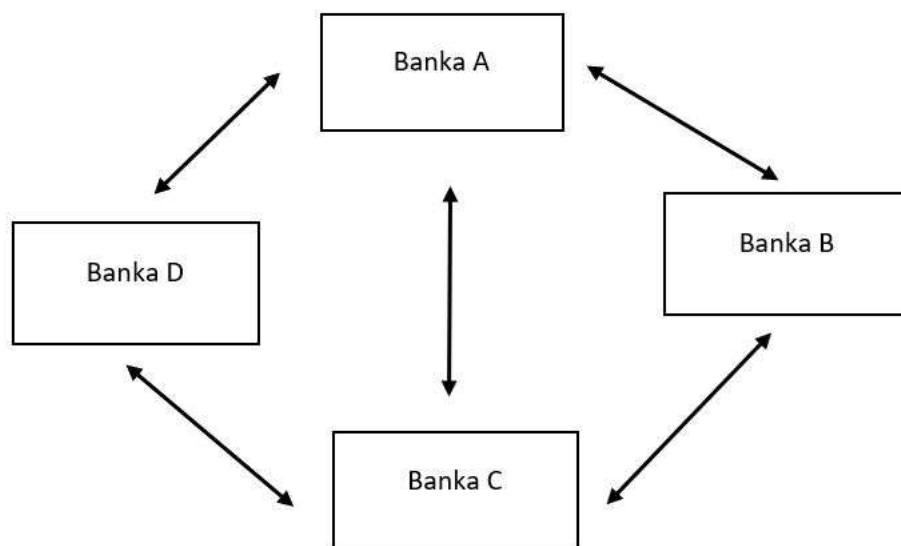
První peněžní agregát M1 zahrnuje nejlikvidnější prostředky, které lze kdykoliv použít k platbám. Agregát M1 představuje oběživo a netermínované vklady. Oběživo tvoří hotové peníze, které jsou v držení nebankovních institucí. Peněžní agregát M2 poté zahrnuje vše, co agregát M1, a navíc také termínované vklady. Agregát M3 obsahuje peněžní agregát M2 a další vysoce likvidní aktiva, mezi které patří vklady v cizích měnách u domácích obchodních bank a repo operace (Polouček S. , 2009).

Výši peněžní zásoby ovlivňuje centrální banka pomocí nástrojů pro regulaci. Nástroje jsou popsány v kapitole 3.2.2.

3.1.6 Platební styk

Platební styk lze říci, že je vztah mezi plátcem a příjemcem, který může být proveden přímo mezi nimi nebo prostřednictvím kteréhokoliv peněžního ústavu. Právě podle toho, jak je platební styk proveden neboli jakým způsobem placení je proveden se dělí na hotovostní a bezhotovostní. Jak už z názvu vyplývá, záleží, zda platba probíhá v hotovosti nebo bezhotovostním převodem na bankovních účtech plátců a příjemců. Bezhotovostní platební styk je zajišťován korespondentským platebním systémem nebo zúčtováním. Při korespondentském platebním systému si banky vedou pro sebe navzájem účty, na kterých mezi nimi a jejich klienty probíhá platební styk. Pokud banky nemají mezi sebou přímé spojení, musí platbu provést prostřednictvím jiných bank, jak je možné vidět na obrázku 1 v případě banky D a B.

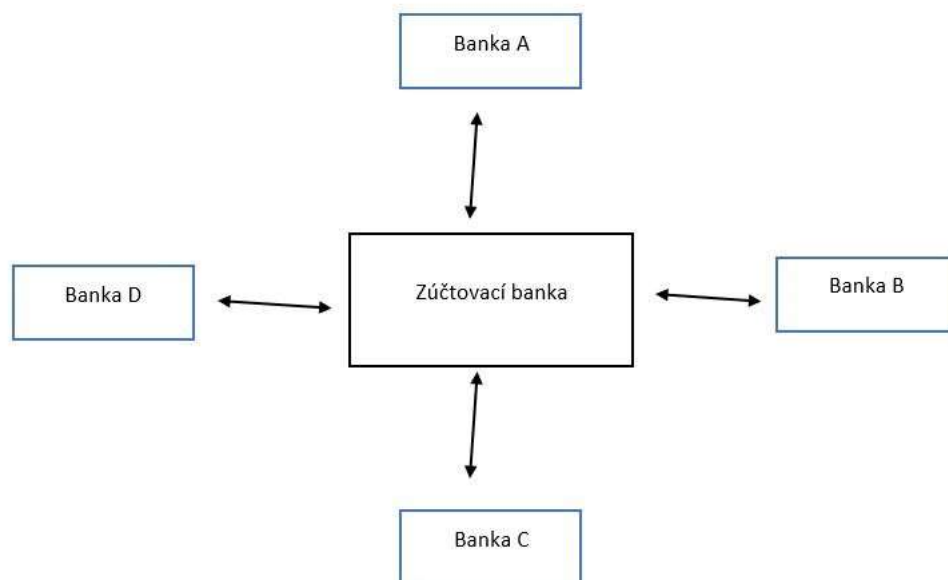
Obrázek 1 Princip zúčtování prostřednictvím korespondentských bank

Zdroj: Vlastní zpracování dle Máče, 2006

Zúčtovací neboli clearingový platební systém znamená, že banky mají u jedné zúčtovací banky otevřen tak zvaný nostro účet, prostřednictvím kterého uskutečňují platby se všemi bankami, které jsou na tento systém napojeny. Výhodou systému je, že banky nemusí vést své účty u celé řady jiných bank. Schéma clearingového systému je možné vidět na obrázku 2.

Obrázek 2 Princip mezibankovního platebního systému se zúčtovací bankou

Zdroj: Vlastní zpracování dle Máče, 2006

Platební styk se také dělí z hlediska teritoria na tuzemský, zahraniční a přeshraniční. Při tuzemském platebním styku probíhají platby zpravidla v tuzemské měně v rámci subjektů uvnitř národní ekonomiky. Zahraniční platební styk zahrnuje veškeré platby prováděné mezi tuzemskými a zahraničními subjekty. Při přeshraničním platebním styku se jedná o platby v rámci Evropské unie či Evropského hospodářského prostoru, a to až do výše protihodnoty 50 000 euro (Máče, 2006). Aby mohl zahraniční a přeshraniční styk probíhat vznikl systém, který zajišťuje veškerý přenos platebního styku. Nejpoužívanějším systémem je systém SWIFT. Systém SWIFT vznikl v roce 1977 s cílem umožnit členským bankám rychlý a bezpečný přenos informací v mezinárodním bankovním obchodě. Mezi cíle systému SWIFT tedy patří bezdokladové zpracování a zrychlení komunikace mezi bankami, také minimalizace rizik jako je například ztráta či falšování dokladů. Výhodou systému je, že využívá jeden jazyk, kterým je stanovena angličtina. Přenášené informace v systému jsou kódovány, jednotlivé zkratky jsou zde přesně definovány a každá obchodní banka má stanovenou vlastní adresu. Díky systému SWIFT je zahraniční bezhotovostní platební styk efektivní (Kalabis, 2013). Systém pro mezibankovní zúčtování používaný v České republice se nazývá CERTIS.

System CERTIS provozuje Česká národní banka pro mezibankovní transakce v českých korunách (Ptatscheková a Dittrichová, 2013)

Platební styk ve své podstatě tvoří třívrstvou architekturu, kdy použití služby z vyšší vrstvy předpokládá použití služby z nižší vrstvy a současně na pozadí probíhá zúčtování platebního styku. Schéma architektury platebního styku je zobrazeno na obrázku 3. Základem architektury platebního styku jsou nástroje, na které navazuje úroveň zajištění a záruk a celou architekturu uzavírá financování obchodu (Máče, 2006).

Obrázek 3 Architektura platebního styku

Zdroj vlastní zpracování dle Máče, 2006

3.1.6.1 Nástroje platebního styku

Nástroje platebního styku jsou různé druhy instrumentů, díky kterým jsou banky schopny platební styk provést. Mezi nejvíce využívané nástroje platebního styku patří:

- 1) Hotovostní platební styk – je platební styk, který je realizován pomocí hotových peněz ať už bankovek či mincí. Hotovostní platební styk mezi sebou uskutečňují podniky a fyzické osoby bez toho, aniž by byl platební styk zprostředkován jakoukoliv finanční institucí. Hotovostní platební styk je upřednostňován při platbách v menších obnosech, dále také pokud existuje nedůvěra v platební způsobilost podniku nebo pochybnosti o jeho serióznosti (Máče, 2006).

2) Příkaz k úhradě – zadává vždy majitel účtu své bance, aby provedla platbu z jeho účtu ve prospěch jiného účtu. Příkaz k úhradě může být jednotlivý, jedná se tedy o jednu platbu, nebo hromadný, kdy jde o všechny převody v jeden den různým příjemcům, anebo trvalý, při kterém jde o stejné opakující se platby jednomu příjemci. Při mezinárodním platebním styku jsou příkazy k úhradě nazývány jako hladké platy.

3) Příkaz k inkasu – je velmi podobný příkazu k úhradě, rozdíl je však v tom, že příkaz k platbě podává příjemce platby, tak zvaný beneficent. Příjemce si nemůže strhávat peníze z účtu podle svého, ale majitel účtu mu musí inkaso povolit a to tak, že dá písemné povolení své bance kdo smí inkaso provádět. Stejně jako u příkazu k úhradě může být inkaso jednotlivé, hromadné nebo trvalý příkaz. Inkaso není zdaleka tak využívané jako příkaz k úhradě, využívá se hlavně v platbách, kde zákazník nemůže reklamovat množství dodané služby či její kvalitu.

4) Šek – je cenný papír, který je také příkazem bance čili šekovníkovi od výstavce šeku, aby majiteli šeku vyplatila určitou sumu uvedenou na šeku. Kromě označení, že jde o šek a sumy, která má být vyplacena, musí šek obsahovat také jména šekovníka a majitele, místo, kde má být šek vyplacen, datum a místo vystavení šeku a podpis výstavce (Švarcová, 2017). Šeky se dělí podle různých hledisek, dělení je možné vidět v následující tabulce s číslem 1.

Tabulka 1 Druhy šeků

Hledisko třídění	Druhy šeků
Výstavce	Bankovní
	Soukromé
V čí prospěch je šek vystaven	Na jméno
	Na řad
	Rektašek
	Na doručitele
Zvláštní typy	Eurošeky
	Zaručené šeky
	Cestovní šeky

Vlastní zpracování dle Máče, 2006

5) Směnka – je cenný papír, který je obchodovatelný. Majitel směnky má právo v určitém čase a na určitém místě požadovat po směnečném dlužníkovi vyplacení dané částky. Směnky mohou využívat jak podnikatelé, tak občané, například jako možnost ručení, zástavu při úvěrech, platidlo či jako cizí zdroj krátkodobého financování podniku. Směnky se dělí na směnky vlastní a cizí. Vlastní směnky charakterizují pouze dvě strany, a to věřitele a dlužníka, který je také výstavcem směnky. U směnek cizích jsou charakteristické tři subjekty, výstavce, remitent a směnečník. V tomto případě dává výstavce směnky příkaz směnečníkovi, který musí uhradit dlužnou částku věřiteli. Na každé směnce musí být předepsané náležitosti, které jsou dané zákonem, její formu však zákon nedefinuje (Švarcová, 2017).

6) Platební karty – jsou plastické a musí splňovat předepsané mezinárodní normy například co se týče používaného materiálu a rozměrů. Platební karta je vázána na běžný účet majitele, který

prostřednictvím karty může z účtu vybírat hotovost nebo přímo u obchodníků provádět bezhotovostní platby. Každá karta musí být také řádně označena jménem držitele karty, vydavatelem karty, číslem, platností a magnetickým proužkem či mikročipem. V České republice se nejvíce používají karty debetní, poté kreditní a nově se také začínají používat tak zvané elektronické peněženky. Karty jako takové se od sebe neliší, liší se pouze způsobem účtování transakce v bance (Švarcová, 2017).

3.2 Centrální banka

Centrální banky vznikly hlavně z důvodu špatného hospodaření vlád nebo panovníka, nedostatkem zdrojů mincovního kovu, a hlavně kvůli utváření národních ekonomik s jednotným vnitřním trhem, což zároveň znamenalo vytvoření jednotné peněžní soustavy. Centrální banky se zakládaly dvojím způsobem. Prvním způsobem je, že výkonem byla pověřena již existující obchodní banka, nebo druhým, že centrální banka byla založena jako nová instituce (Blažek a Uklein, 2007).

3.2.1 Funkce centrální banky

Centrální banka plní v národním hospodářství důležité nezastupitelné funkce, kterými jsou:

- 1) Historicky nejstarší a také nejdůležitější je výsadní právo, ale také povinnost emitovat hotovostní peníze neboli je vydávat. Proto má centrální banka rozhodující možnost vést měnovou politiku a monopolní postavení, které je upraveno zákonem. V České republice se jedná například o zákon o ČNB (Blažek a Uklein, 2007).
- 2) Centrální banka vystupuje na trhu jako banka bank, to znamená, že vede účty všem ostatním bankám na trhu, přijímá od nich vklady, poskytuje jim úvěry a vykonává ve vztahu k nim a mezi nimi platební, zúčtovací a další operace.

Vklady obchodních bank u centrální banky jsou hlavně povinné minimální rezervy a dále platební a zúčtovací operace, které jsou uskutečňovány centrální bankou s bankami obchodními.

Poskytované úvěry mohou mít pro banky podobu levného zdroje, to znamená, že při nízké úrokové sazbě, si banky levně půjčují od centrální banky a tím zvyšují své rezervy a díky tomu podpořit růst množství peněz v ekonomice. Nebo funguje centrální banka jako věřitel poslední instance, to znamená, že pokud mají banky problémy se zajištěním likvidity, může pro ně úvěr od centrální banky znamenat poslední možnost získat chybějící zdroje (Revenda a kol., 2014).

- 3) Centrální banka je orgánem bankovního dozoru a regulace. Ustanovuje pravidla pro fungování bankovního sektoru, vydává a odebírá licence, kontroluje legálnost a oprávněnost bankovních operací, dohlíží na peněžní a kapitálové trhy. Mezi cíle bankovní regulace patří bezpečnost a spolehlivost bankovního systému, který má vliv na hospodářský růst a celkový vývoj ekonomiky.
- 4) Centrální banka plní funkci banky státu nebo také vlády. Mezi operace, které centrální banka vykonává pro vládu, patří vedení účtů, inkasa a činnosti spojené s pokladním plněním státního rozpočtu (Rejnuš, 2014).
- 5) Další funkcí centrální banky je správa státního dluhu, která obsahuje činnosti spojené se splácením a poskytováním úvěru státu, vládě a veřejnému sektoru. Při poskytování úvěru státu je podmínkou vydání státních cenných papírů a jejich umístění na peněžní a kapitálový trh (Ptatscheková a Dittrichová, 2013).
- 6) Poslední funkcí centrální banky je, zastupování státu v mezinárodních měnových institucích a je reprezentantem státu vůbec. Každá členská země má svého zástupce ve Sboru guvernérů, který je nejvyšším orgánem Mezinárodního měnového fondu.

3.2.2 Nástroje monetární politiky centrální banky

Nástroje centrální banky se dělí z různých hledisek. Mohou se dělit z hlediska času, četnosti použití a adresnosti. Nejvýznamnějším a nejvíce používaným nástrojem je poslední zmíněný neboli dělení z hlediska adresnosti.

Podle adresnosti se nástroje člení na přímé a nepřímé. Nepřímé nástroje jsou postupy a opatření, které usměrňují činnost obchodních bank. Při jejich použití působí na celý bankovní a současně na finanční a ekonomický systém. Mezi nepřímé nástroje patří diskontní nástroje, obchody na volném trhu, povinné minimální rezervy a konverze a swapy cizích měn.

Přímé nástroje monetární politiky se používají spíše výjimečně. Jejich použití svědčí o určitém selhání nepřímých nástrojů. Za nejvýznamnější a nejčastěji používané přímé nástroje jsou považovány zejména pravidla likvidity, úvěrové kontingenty a povinné vklady (Rejnuš, 2014).

3.2.2.1 Diskontní nástroje

Diskontní nástroje jsou nejstaršími používanými nástroji měnové politiky a jsou spojeny s úvěrovou činností centrální banky. V závislosti na úvěrové činnosti se diskontní nástroje také nazývají diskontní politikou centrální banky. Do diskontní politiky se řadí nástroje jako úvěry centrální banky a jejich limity a úrokové sazby z těchto úvěrů.

Centrální banka poskytuje krátkodobé úvěry v domácí měně obchodním bankám bez větších obtíží, pokud obchodní banka řádně splatí předchozí poskytnutý úvěr. Tyto úvěry používají obchodní banky k překlenutí běžných výkyvů v likviditě banky, jejich výše je limitována absolutní částkou nebo procentuálním poměrem k celkové výši základního kapitálu banky. V některých případech požaduje centrální banka po obchodní bance částečné krytí úvěru cennými papíry. Diskontní úvěry jsou obvykle poskytovány na dobu jednoho měsíce, nejdéle však na tři měsíce.

Při používání diskontních nástrojů reguluje centrální banka celkové množství peněz v peněžním oběhu. Díky stanovení výše úrokových sazeb také ovlivňuje poptávku obchodních bank po penězích, kdy růst úrokových sazeb vede k poklesu poptávky, a naopak snížení úrokových sazeb vede k růstu poptávky (Blažek a Uklein, 2007).

3.2.2.2 Obchody na volném trhu

Obchody na volném trhu označují nákupy a prodeje cenných papírů centrální bankou obchodním bankám. Předmětem těchto operací bývají zejména krátkodobé státní obligace. Centrální banka zvyšuje nákupem cenných papírů úvěrovou kapacitu a likviditu obchodních bank naopak prodejem státních cenných papírů snižuje úvěrovou kapacitu a likviditu obchodních bank neboli stahuje z hospodářství přebytečné peníze. O operacích na volném trhu se dá říci, že je to nástroj, který přímo zvyšuje či snižuje nabídku peněz (Rejnuš, 2014).

3.2.2.3 Povinné minimální rezervy

Povinnými minimálními rezervami se nazývají vklady obchodních bank povinně uložené u centrální banky. Konkrétní výše vkladu je stanovena procentní sazbou z celkové sumy primárních vkladů domácích nebankovních subjektů. Prostředky uložené u centrální banky jsou neúročené, pokud ale jsou uloženy nižší, než je povinnost, má centrální banka nárok na sankční úrok (Blažek a Uklein, 2007). Povinné minimální rezervy mají svůj význam v rámci bankovní regulace a dohledu. Hlavním důvodem používání povinných minimálních rezerv je regulace likvidity obchodních bank a cílem je zabezpečení a funkčnost bankovního systému (Kašparovská, 2006).

3.2.2.4 Konverze a swapy

Konverze je jednorázový nákup nebo prodej deviz. Swap představuje kombinaci konverze a termínového obchodu, kdy centrální banka nakupuje nebo prodává devizy s tím, že je zase v dohodnutém termínu prodá nebo naopak nakoupí zpět za dohodnutou cenu.

Jako nástroj působí konverze na domácím finančním trhu trvale na nabídku peněz, naopak swapy působí pouze dočasně, protože závisí na délce termínu (Rejnuš, 2014).

3.2.2.5 Pravidla likvidity

Pravidla likvidity patří mezi nejdůležitější principy fungování banky. Označuje se tím schopnost kdykoliv dostat svým závazkům vůči věřitelům. Centrální banka stanovuje závazná pravidla likvidity, která spočívají ve stanovení závazné struktury aktiv a pasiv

obchodních bank a jejich vzájemných vazeb. Dodržení těchto pravidel patří k podmínkám udělení licence k bankovní činnosti centrální bankou. Nedodržení pravidel vede k sankčním opatřením, později až k odebrání licence (Kašparovská, 2006).

3.2.2.6 Úvěrové kontingenty

Úvěrové kontingenty neboli úvěrové limity jsou nejtvrdějším nástrojem, a právě proto jsou také neúčinnější. Úvěrové kontingenty se dělí dvěma způsoby na absolutní a relativní.

Absolutní úvěrový kontingent se používá pouze výjimečně, protože je velmi tvrdý. Určuje obchodním bankám maximální možnou výši úvěru, kterou mohou poskytnout. V určitých případech stanoví centrální banka obchodním bankám povinnost oznamovat, pokud poskytnou velmi vysoký úvěr, případně poskytnutí konzultovat nebo přímo poskytování vázat na souhlas centrální banky.

Naopak relativní úvěrový kontingent udává maximální výši úvěru, kterou může jednotlivá obchodní banka čerpat od centrální banky. Používá se ke zpomalení peněžní zásoby nebo také k oslabení závislosti obchodních bank na zdrojích, které jim poskytuje centrální banka (Revenda, 2011).

3.2.2.7 Povinné vklady

Jedná se o vklady nebankovními subjekty, například ministerstvem, státními fondy nebo podniky ve státním vlastnictví. Povinné vklady působí jako likvidní prostředky, protože pokud by byly ukládány u obchodních bank, tak by zvyšovaly jejich likviditu a tím by se snížila poptávka bank po úvěrech centrální banky. Stanovení povinnosti vkladů nebývá pouze v kompetenci centrální banky, ale často se jedná o vzájemnou dohodu s vládou (Revenda, 2011).

3.3 Obchodní banka

Obchodní banka je soukromá finanční instituce, která je zaměřená na zisk a poskytuje veřejnosti finanční služby. V České republice je charakteristický bankovní systém s menším počtem velkých bank, které mají rozvětvenou síť poboček (Ježek, 2002). Obchodní banky působí také na mezibankovním trhu, kde obchodují s krátkodobými instrumenty peněžního trhu, uzavírají mezi sebou vkladové a úvěrové obchody, aby vyrovnaly své úvěrové a peněžní pozice. Neboli na mezibankovním trhu prodává obchodní banka přebytečné peněžní prostředky jiným bankám nebo je od jiných bank nakupuje. Tyto operace používají banky přednostně a ponechávají si tím v záloze čerpání úvěru od centrální banky (Rejnuš, 2014).

3.3.1 Funkce obchodní banky

Pro obchodní banky je v tržní ekonomice důležitá úloha existence peněz a plnění jejich funkcí. Mezi základní funkce řadíme:

1) Finanční zprostředkování

Banky zajišťují pohyb kapitálu od přebytkových k deficitním jednotkám. Tuto činnost provádějí z důvodu zisku, proto umísťují získané zdroje tam, kde přinesou nejvyšší zhodnocení, a tím budou nejefektivnější (Revenda a kol., 2014).

2) Emise bezhotovostních peněz

Vytvářením a poskytováním bezhotovostních úvěrů emitují banky nové peníze do ekonomiky a tím přispívají k efektivnímu rozdělení finančních zdrojů v tržní ekonomice. To znamená, že půjčují peníze na projekty, které jsou z jejich předpokladů finančně návratné (Černohorský a Teplý, 2011).

3) Provádění platebního styku

Jednou ze základních podmínek je, aby platební styk byl rychlý, bezpečný a relativně levný. Právě z toho důvodu, využívají banky především bezhotovostní platební styk, ke kterému mají vhodné podmínky, díky vedení běžných účtů pro velký počet svých klientů (Dvořák, 2005).

4) Zprostředkování finančního investování

Vedle vydávání cenných papírů, zprostředkovávají banky pro své klienty-investory nákupy, investiční obchody a obchody s finančními deriváty (Revenda a kolektiv, 2014).

3.3.2 Druhy obchodních bank

Činnosti jednotlivých bankovních institucí se velmi odlišují, a právě proto se podle činností, které poskytují, rozdělují na univerzální nebo specializované banky.

Jak už z názvu vyplývá, tak univerzální banky se zaměřují na veškeré formy finančních produktů a také na veškerou klientelu bez omezení, zda je klient podnikatel, právnická či fyzická osoba. Univerzální banky také nečlení klienty podle možné výše jejich vkladů nebo úvěrů (Janda, 2011).

Specializované banky se zaměřují na určitou klientelu, typ služeb, obchodů či obor podnikání. Mezi specializované banky patří:

- **Spořitelny** – jsou instituce, které se zaměřují na výběr vkladů od obyvatelstva. Mohou také poskytovat půjčky a úvěry, platební styk, ale i další (Blažek a Uklein, 2007).
- **Stavební spořitelny** – jsou instituce, které se specializují na financování pořízení či opravy nemovitostí. Žadatel o úvěr musí být v tomto případě účastníkem stavebního spoření. V České republice mohou stavební spořitelny působit pouze jako samostatné instituce, nikoliv jako součást univerzální banky (Černohorský a Teplý, 2011).
- **Družstevní záložny** – není bankou podle zákona upravujícího činnost bank. Povolení uděluje Česká národní banka družstvům se sídlem v České republice. Družstevní záložny mohou přijímat vklady pouze od svých členů a zároveň jim poskytovat úvěry (Černá, Štenglová, Pelikánová a kol., 2015).
- **Hypoteční banky** – jsou specializované peněžní ústavy, zaměřené na poskytování hypotečních úvěrů. Banky mohou poskytovat hypoteční úvěry na základě udělené licence. Hypoteční úvěry jsou zajišťovány zástavním právem na nemovitost (Blažek a Uklein, 2007).

- **Investiční banky** – pracují s portfoliem cenných papírů individuálních fyzických osob i velkých institucionálních investorů. Klienti svěřují správu svých portfolií bance a změny jsou prováděny na základě příkazu klienta nebo ho může spravovat banka na základě předem dohodnutých pravidel a strategie (Polouček a kol., 2006).

3.3.3 Bankovní rizika

Banky se při provozování svých aktivit setkávají s celou řadou rizik, která ovlivňují jejich chod. Banky se snaží snížit negativní dopady těchto rizik do hospodaření. Vynakládají spoustu prostředků na jejich řízení, to znamená na jejich identifikaci, měření a vyhodnocování, sledování a případně přijímání rozhodnutí, která přispívají k jejich omezování. Bankovní rizika se člení do skupin (Kašparovská, 2006).

1. Úvěrové riziko

Úvěrové riziko představuje potenciální ztrátu, kterou banka utrpí, pokud nebude protistrana schopna dostát svým závazkům. Úvěrové riziko se netýká pouze úvěrů, jak by mohlo plynout z názvu, ale také emisních obchodů a termínových obchodů a dalších. Banky mohou úvěrovému riziku předcházet konzervativními úvěrovými postupy.

2. Tržní riziko

Tržní riziko představuje ztrátu, která může vzniknout změnou tržních cen na finančních trzích. Na finančních trzích jde hlavně o pohyb úrokových sazeb a měnového kurzu, ale také cen akcií a jiných komodit. Právě proto patří do tržního rizika riziko úrokové, měnové, akciové a komoditní (Kašparovská, 2006).

3. Riziko likvidity

Bankovní podnikání je založeno na riziku likvidity, které představuje schopnost banky dostát svým závazkům v krátkodobém horizontu. Banky musí kdykoliv uspokojit poptávku po hotovosti či po jiných běžných pohledávkách. V případě nenadálých výběrů nebo jakéhokoliv odlivu peněz musí mít banka k dispozici dostatečný objem prostředků (Polouček, 2006).

4. Operační riziko

Do operačního rizika se řadí ztráty v důsledku nedostatečnosti nebo selhání interních procesů či systémů a také chyby zaměstnanců nebo selhání informačních systémů či komunikačních sítí. Dále se sem také řadí riziko transakcí, které může vzniknout například chybou v zaúčtování nebo ve vypořádání obchodů (Kašparovská, 2006).

5. Ostatní rizika

Do ostatních rizik patří například riziko ztráty dobrého jména nebo právní rizika, kdy je zhoršená vymahatelnost a neprosaditelnost různých smluv. Dále také kapitálové riziko, které způsobuje nedostatečná velikost kapitálu banky vzhledem k rizikům, které banka podstupuje (Kašparovská, 2006).

3.4 Bankovní produkty

Pokud se mluví o bankovních produktech, tak se jedná převážně přímo o finanční služby. Bankovní služby se mohou dělit z různých hledisek, nejčastějším dělením je hledisko z pohledu klienta banky, a to z hlediska účelu. Podle tohoto hlediska se bankovní produkty člení na úvěrové, investiční a ostatní druhy. Mezi úvěrové služby se řadí spotřebitelský úvěr, zástava nemovité věci a kreditní karta. Mezi investiční patří například spořicí účet nebo termínovaný vklad. Mezi ostatní poté spadá například nejčastěji klienty využívaný bankovní účet (Rejnuš, 2014).

3.4.1 Bankovní účet

Bankovní účet spadá mezi základní bankovní produkty. Je to účet, který vede banka pro svého klienta. Bankovní účty plní funkci při provádění platebního styku. Některé účty mohou mít také záporný zůstatek, poté se nazývají kontokorentní a úvěr, který je z nich čerpán se nazývá kontokorentní úvěr (Radová, Dvořák, Málek, 2013).

U většiny bank jsou základní operace na účtu zdarma, ale každá banka má své ceníky pro konkrétní operace. Úroky na běžných účtech jsou dnes velmi nízké, někde rovné nule. Banka, u které si klient ukládá své prostředky, o něm získává určité povědomí, co se týká jeho finančních možností, měsíčních příjmů a výdajů (Jermář, 2012).

3.4.2 Kreditní karta

Při placení u obchodníků funguje kreditní karta stejně jako karta debetní. Z kreditní karty je stejně jako z debetní karty možné vybírat hotovost z bankomatů. Rozdíl je v tom, že na kreditní kartě je disponibilní zůstatek 0 a čerpá se úvěr do smluvně schválené výše. Následující měsíc po měsíci, ve kterém byl čerpán úvěr, je potřeba do sjednaného data úvěr splatit. Pokud není úvěr včas splacen, je dlužná částka úročena (Jermář, 2012).

3.4.3 Spotřebitelský úvěr

Spotřebitelský úvěr je půjčka, kterou poskytují banky a nebankovní společnosti fyzickým osobám. Výše úrokové sazby spotřebitelského úvěru je různá u každé společnosti a liší se také tím, zda se jedná o účelový či neúčelový úvěr a na jakou dobu splatnosti se úvěr uzavírá.

Velkou výhodou spotřebitelského úvěru je, že klient získá celkem rychle a snadno potřebné prostředky na financování. Nevýhodou jsou vyšší úroky než například u úvěrů hypotečních (Teplý a kolektiv, 2013).

3.4.4 Jistotní účet

Jistotní účet patří mezi málo nabízené bankovní produkty. Jistotní účty se používají při koupi či prodeji nemovitosti nebo při vypořádání dědictví. Fungují jako ochrana obou smluvních stran a bezpečné vypořádání bez jakýchkoliv podvodů. Například koupě domu poté probíhá tak, že kupující převede peníze na jistotní účet a prodávající je dostane až když jsou veškeré dokumenty a převod hotov. Banka si k transakci účtuje provizi (Jermář, 2012).

3.4.5 Zástava nemovité věci

Zástava nemovité věci je úvěr, který může být čerpán v případě koupě vlastní nemovitosti či pozemku. Existují však různé druhy těchto úvěrů, kromě klasických také v bankovním prostředí nazývané jako předhypoteční úvěr či hypotéka americká, u které je jedno na jaký účel budou finance použity. U klasické zástavy nemovité věci si klient půjčuje od banky peníze za předem dohodnutý úrok, většinou na dlouhou dobu, ale oproti ostatním úvěrům, musí, jak už z názvu vyplývá, ručit nemovitostí. Zástava nemovité věci

Lze také splácet různým způsobem a to, anuitně, progresivně či degresivně. Oproti ostatním úvěrům, lze také během splácení měnit výši úroků, a dokonce i banku, jedná se o tak zvané refinancování (Janda, 2013).

3.4.6 Stavební spoření

Stavební spoření se dělí na část spořicí a část úvěrovou. Spořicí část se skládá z vkladu klienta a státní podpory, díky které se stavební spoření liší od ostatních produktů. Výše státní podpory je 15 % z vložené roční částky, ale maximálně z 20 000 Kč. Stavební spoření patří mezi investice bez rizika. Není to však produkt bezplatný, banky si většinou účtují poplatky za vedení účtu.

Pro získání úvěrové části je třeba splnit dané podmínky, kterými jsou spoření dva roky, naspoření určitého procenta z cílové částky a poslední je splnění tak zvaného hodnotícího čísla. Pokud jsou splněny tyto tři podmínky, vzniká nárok na úvěr. Banka v takovém případě vyplácí cílovou částku ze stavebního spoření, ta se skládá z úspor, naspořených na stavebním spoření, a z úvěru. Úvěry banky poskytují bez zajištění nebo s ručitelem, to ovlivňuje výše úvěru (Syrový, 2004).

3.4.7 Spořicí účet

Spořicí účty se mohou využít pro krátkodobé i dlouhodobé ukládání a zhodnocování peněz. Peníze na nich uložené, se dají použít kdykoliv nebo mají stanovenou výpovědní dobu. S penězi na účtu s výpovědní dobou, která může být v řádu dní až jednoho roku, nemůže klient nijak manipulovat, pokud to udělá, následují nemalé sankce. Oproti běžným účtům jsou jejich výhodou vyšší úrokové sazby. V dnešní době se ale úrokové sazby velmi snížily a výnos z úroků často nepokrývá inflaci. Spořicí účty jsou výhodné pro odkládání volných prostředků, které budou v blízké době potřebné či jako tvorba rezervy, nebo pro klienty, kteří nechtějí jít do rizika s investicemi (Jermář, 2012).

3.4.8 Termínovaný vklad

Termínované vklady mají zpravidla vyšší výnos než bankovní účty i některé spořicí účty. Termínované vklady mohou být krátkodobé, to znamená, že jsou sjednány na dobu od jednoho týdne až dvanáct měsíců, nebo jsou střednědobé, to znamená, že jsou s trváním od dvou do 4 let. Poslední skupinou poté jsou dlouhodobé termínované vklady a ty jsou splatné nejdříve za 5 let. Termínované vklady mívají stanoven minimální vklad, který musí zakladatel vkladu vložit.

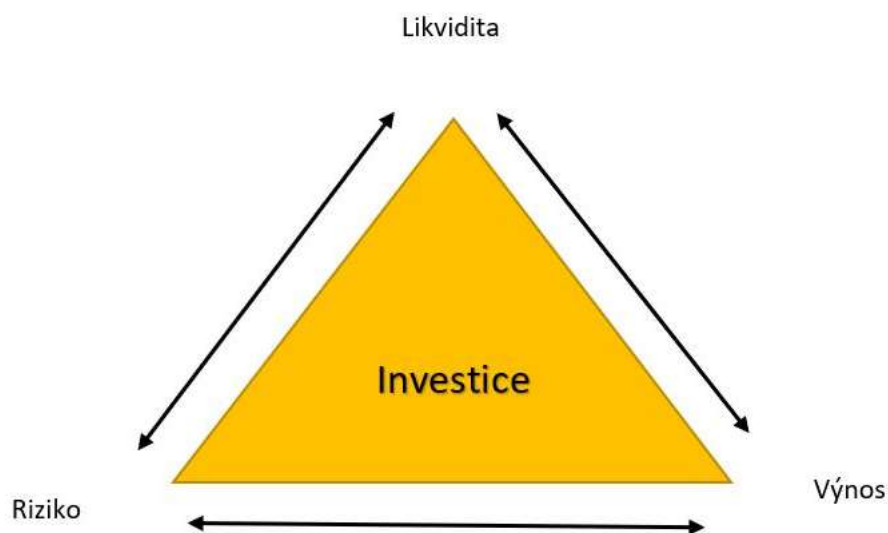
Rozdílem od ostatních produktů je, že termínovaný vklad je tvořen pouze jedním vkladem a je vázán na určitou dobu. Výše úrokové sazby se poté odvíjí od doby, na kterou je vklad vázán, její výše se však může během trvání vkladu měnit, záleží na tom, zda je úroková sazba pevná nebo pohyblivá. K termínovanému vkladu se dá také sjednat tak zvaný revolving, to znamená, že se vklad po doběhnutí výpovědní doby znovu automaticky obnoví.

Termínovaný vklad patří mezi investice bez rizika a je ze zákona pojištěn, což je jeho výhodou, stejně jako zhodnocení prostředků, které je vyšší než na bankovních účtech. Jeho nevýhodou je, že peníze jsou uloženy na určitou dobu a po celou dobu s nimi není možné manipulovat. Další nevýhodou termínovaných vkladů je, že pokud by finanční prostředky uloženy na termínovaný vklad byly náhle potřebné, tak za předčasné vybrání jsou účtovány sankční poplatky nebo také hotovost nelze vůbec vybrat, dokud neuběhne sjednaná doba (Janda, 2011).

3.5 Riziko

Rizikem je při investování možnost ztráty investovaných prostředků. S každým produktem, který je založen na investování peněz je spojeno riziko. Při jakémkoliv investování často není jisté, kolik daná investice v budoucnu opravdu vynese. Investiční riziko obecně udává míru pravděpodobnosti, že se sníží hodnota investice (Boroson, 1993). Platí, že čím větší je požadován výnos z investice, tím vyšší riziko musí být podstoupeno. Toto pravidlo znázorňuje tak zvaný investiční trojúhelník.

Obrázek 4 Investiční trojúhelník

Zdroj: Vlastní zpracování dle Blažek a Uklein, 2007

Výnos značí veškeré příjmy, které z investice investorovi plynou. Riziko označuje pravděpodobnost, za které bude dosaženo očekávaného zhodnocení, protože hodnota investice může v čase kolísat, a dokonce může dosáhnout i nižší hodnoty, než byla investovaná částka. Likvidita poté značí rychlý a snadný přístup k vlastním penězům neboli možnost přeměny investice na hotové peníze bez sankcí či poplatků (Gladiš, 2005). Podle toho, jak dokáže každý jednotlivec akceptovat dočasné ztráty na svých investicích, se určují jeho tolerance rizika (Boroson, 1993).

Při investování je rozlišováno několik typů rizik. Mezi základní typy rizik patří tržní riziko a kreditní riziko. Dalšími riziky při investování jsou například riziko měnové, úrokové, riziko likvidity či inflace.

- 1) Tržní riziko plyne z ekonomických, politických a dalších podmínek, které jsou pro všechny cenné papíry na určitém trhu společné. Do tržního rizika se řadí například hospodářský pokles či přírodní katastrofy.
- 2) Kreditní riziko se týká především dluhopisů a vyjadřuje riziko, že ten, kdo dluhopis vydává, nebude moci v budoucnu vyplatit nominální hodnotu dluhopisu.
- 3) Měnové riziko znamená, že cizí měna, ve které je aktivum denominováno, se během doby trvání investice znehodnotí oproti domácí měně a díky tomu klesne výnos investice, který je vyjádřen v domácí měně.
- 4) Úrokové riziko, jak už název napovídá, značí nebezpečí spojené s pohybem úrokových sazeb. Při růstu úrokových sazeb může klesnout tržní cena akcií či dluhopisů a tím se snížit i hodnota investice.
- 5) Riziko likvidity vyjadřuje nebezpečí, že v budoucnu, až bude investor potřebovat investici přeměnit na hotové peníze, to nebude možné, protože po daném aktivu nebude dostatečná poptávka.
- 6) Riziko inflace může být způsobeno zrychlením růstu cen zboží a služeb v ekonomice. Pokud tak nastane, klesá kupní síla investice, proto je potřeba se zaměřit na reálný výnos investice nikoliv nominální.

Při investování na finančním trhu je důležité rozložení rizika tak zvaná diverzifikace rizika. Diverzifikaci je možné provést vložением peněz do různých typů investic nebo rozložit v rámci jednotlivých typů investic. Pro případné snížení rizika například v určitém odvětví, je potřeba diverzifikovat investice do různých odvětví nebo například do různých zemí, tím je možné se vyhnout i riziku měnovému (Gladiš, 2005).

3.6 Typologie investora

Investor je ve svém rozhodování ovlivňován svým cílem a také psychickými dispozicemi, které každému investorovi říkají, jakým způsobem naložit se svými penězi, aby se cítil spokojeně. Pocit spokojenosti není u každého investora přímo úměrný výnosu, ale závisí například také právě na riziku, a i na dalších faktorech.

Americká finanční poradkyně Marilyn MacGruder Barnewall shromažďovala během své praxe informace o chování svých klientů. Marilyn byla také průkopnicí rozdělování investorů do skupin. Po svém sledování rozdělila podle psychologie klienty na dvě skupiny. Jednou skupinou jsou psychologicky pasivní investoři a tou druhou jsou psychologicky aktivní investoři.

- 1) Psychologicky pasivní investoři – jsou lidé, kteří se bojí rizik při investování a při investování upřednostňují vyšší bezpečnost před zhodnocováním kapitálu. Jsou to většinou lidé, kteří k penězům přišli náhodně, a to například dědictvím nebo dlouholetým spořením celé rodiny. Do této skupiny zapadají většinou lidé s menším vlastním majetkem, kteří si právě například při dědictví uvědomí svou vinu, že určité bohatství získali bez jakékoliv práce či zásluh. Tito lidé se proto bojí jakýchkoliv chyb, při kterých by právě mohli o peníze přijít.
- 2) Psychologicky aktivní investoři – mezi aktivní investory poté patří lidé, kteří si své bohatství vydělali sami. Tito lidé mají vyšší sebedůvěru, a proto raději chtějí vyšší výnos než potřebu bezpečí (Kohout, 2013).

Rozšířenějším a podrobnějším členěním je dělení osobnostních typů podle Kathleen Gurne, která založila Společnost pro finanční psychologii. V této klasifikaci jsou investoři děleni do devíti skupin a to následovně:

- 1) Perfekcionista – je charakterizován jako opatrný člověk, který má předchozí špatné zkušenosti. Perfekcionista se bojí, že v jakékoliv investici udělá chybu, proto na každé investici hledá něco špatného a snaží se investičním rozhodnutím vyhýbat.

- 2) Hráč na jistotu – typickým zástupcem této skupiny je důchodce, který se vydává cestou nejmenšího odporu. Důchodce vybírá investice, kde je jistota výnosu a zaručena vysoká bezpečnost, tedy investice, které jsou již vyzkoušené.
- 3) Pohodář – je obvykle člověk před důchodem, který již má rád svůj klid. Do investování se tedy moc nehrne, bojí se jakéhokoliv rizika. Takový člověk si raději své peníze užívá a raději je utrácí.
- 4) Dělník - jak už z názvu této skupiny vyplývá, je obvykle člověk manuálně pracující. Dělník nemá mnoho znalostí, co se týče financí, a proto těžko vyhodnocuje možná rizika.
- 5) Zasloužilcec – je popisovaný jako finančně zajištěný, většinou živitel rodiny, který je v investicích velice konzervativní, tedy se obává rizika. Peníze si raději vydělává, než aby je investoval.
- 6) Mistr peněz – je profesionální investor, který se o investování velmi zajímá, sleduje nové produkty a vývoj produktů. Při investování má svou určitou strategii a od té se nerad odchyluje.
- 7) Lovec – je nejčastěji vzdělaná žena, která má vyšší mzdu. Bývá velmi impulzivní, takže koná ihned v daný moment. Mívá menší sebedůvěru, její úspěch při investování je většinou štěstím než schopností.
- 8) Podnikatel – je charakterizovaný jako mladý podnikající muž, který se snaží vyniknout, jeho úspěchem jsou peníze, které, ho motivují.
- 9) Hazardní hráč – je muž s povahou hráče, který hledá napětí a vzrušení. Investuje tedy většinou rizikově a veškeré investice bere jako hru (Vocílka, 2007).

4 Vlastní práce

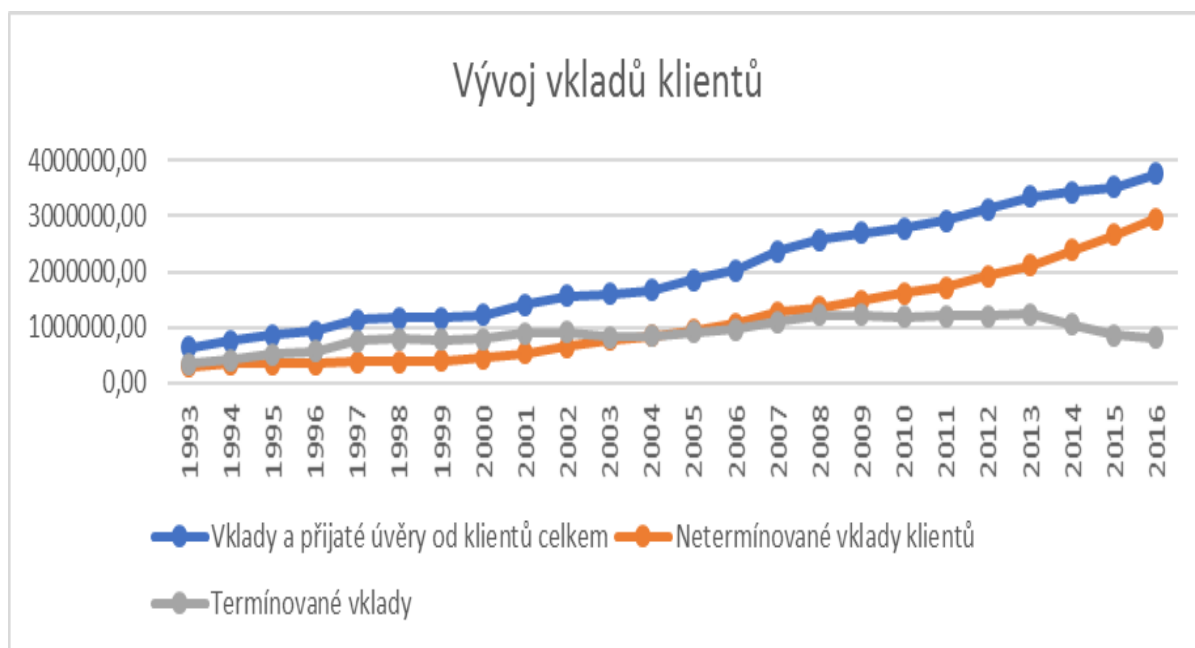
Vlastní práce se zabývá vývojem termínovaných vkladů od roku 1993 do roku 2016. Rok 2017 zatím není dostupný, protože ještě nejsou dostupné počty za poslední měsíce tohoto roku. Dále se práce zabývá také vývojem úrokových sazeb na termínovaných vkladech, které jsou však dostupné až od roku 2004.

Termínované vklady přináší určité výhody i nevýhody, které byly uvedeny v kapitole 3.5.8, a proto byl vytvořen dotazník, který zjišťuje využívání termínovaných vkladů. V druhé části je zmiňovaný dotazník vyhodnocován. Dotazník byl rozeslán mezi různé respondenty, kteří odpovídali na předem dané otázky. Při vyhodnocování jsou také potvrzovány či zamítány hypotézy, které byly předem definovány.

4.1 Vývoj termínovaných vkladů

Při pohledu na graf č.1, který zobrazuje vývoj vkladů klientů od roku 1993, je viditelné, že celkové vklady u bank během let stoupají. Klienti tedy využívají různé bankovní produkty čím dál více. Také je vidět, že od roku 1993 až do roku 2003, využívali klienti bank více termínované vklady než ostatní netermínované vklady. Na netermínované vklady od roku 2003 stále ukládá své peníze více klientů, netermínované vklady tedy rostou. Od roku 2008 je poté zaznamenán celkový pokles termínovaných vkladů a klienti mnohem více využívají bankovní produkty netermínované. Od roku 2013 je dokonce viditelný velký propad termínovaných vkladů oproti vkladům netermínovaným, které stále stoupají.

Graf 1 Vývoj vkladů

Zdroj: Vlastní zpracování dle Česká národní banka, 2003-2017

Při zaměření pouze na vývoj vkladů na termínované vklady více detailněji, je možné v tabulce číslo 2 vidět, že termínované vklady v čase velmi kolísají. Termínované vklady od roku 1993 mají rostoucí tendenci, v roce 1997 byl dokonce největší meziroční růst a to o 179 213 miliónů Kč tedy 31,32 %. Ale v roce 1999 následuje pokles vkladů o 1,6 % oproti roku předchozímu. Poté vklady opět rostou až do roku 2003, kdy byl další velký pokles vkladů a to o 10,27 %. Od roku 2004 vklady na termínovaných účtech opět rostou do roku 2010, protože v roce 2010 následuje meziroční pokles o 3,9 %. Následující tři roky se vklady opět zvyšují, ale v roce 2004 je již zmiňovaný propad vkladů. V roce 2015 je dokonce největší pokles a to o 179 529,90, což je 17,2 %. A množství vkladů na termínovaných účtech stále klesá.

Tabulka 2 Vývoj počtu termínovaných vkladů

Období	Termínované vklady celkem (v mil. Kč)	1. absolutní diference	Tempo růstu v %
1993	340 406,10	-	-
1994	410 560,70	70 154,60	20,61
1995	512 045,00	101 484,30	24,72
1996	572 119,50	60 074,50	11,73
1997	751 332,50	179 213,00	31,32
1998	790 572,10	39 239,60	5,22
1999	777 961,20	-12 610,90	-1,60
2000	783 507,50	5 546,30	0,71
2001	887 297,90	103 790,40	13,25
2002	910 420,70	23 122,80	2,61
2003	816 877,00	-93 543,70	-10,27
2004	836 235,70	19 358,70	2,37
2005	901 529,60	65 293,90	7,81
2006	963 689,50	62 159,90	6,89
2007	1 097 654,80	133 965,30	13,90
2008	1 211 900,80	114 246,00	10,41
2009	1 224 409,80	12 509,00	1,03
2010	1 176 598,70	-47 811,10	-3,90
2011	1 198 626,30	22 027,60	1,87
2012	1 207 857,70	9 231,40	0,77
2013	1 231 192,50	23 334,80	1,93
2014	1 043 689,40	-187 503,10	-15,23
2015	864 159,50	-179 529,90	-17,20
2016	807 428,10	-56 731,40	-6,56

Zdroj: Vlastní zpracování dle Česká národní banka, 2003-2017

Z historického hlediska je velký růst či pokles vkladů na termínované účty ovlivňován zejména situací ve finančním sektoru České republiky. V roce 1997 se v České republice začala výrazněji projevovat měnová krize, kdy růst domácí poptávky překračoval tempo růstu HDP a zahraniční investoři ztrácely důvěru v českou korunu. Centrální banka tedy začala zvyšovat úrokové sazby a s vyššími úrokovými sazbami na účtech začali lidé více spořit (Dvořák, 2008).

Co se týče roku 1999 hovoří zprávy z České národní banky o poklesu vkladů v souvislosti s růstem soukromé spotřeby. Hlavním důvodem však je pokles repo sazby

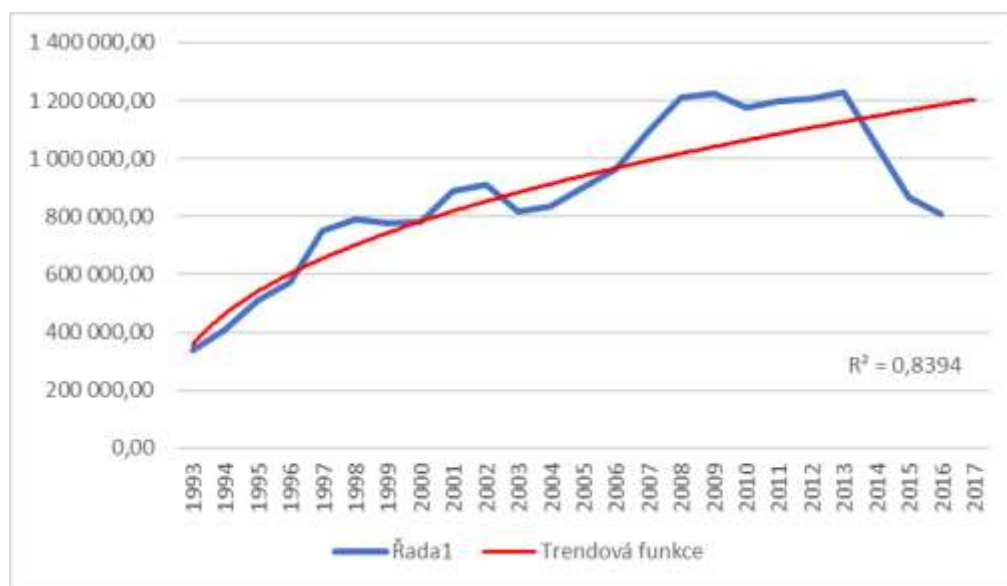
České národní banky a tím způsobený velký propad úrokové sazby z vkladů a to do té doby na nejnižší historickou hodnotu od samostatného vzniku České republiky. Tyto události ovlivnily peněžní zásobu a to tak, že začala růst, rostla také držba hotovosti a peníze na běžných účtech mnohem více než na termínovaných vkladech (Hrnčíř, 1999).

V roce 2003 se v bankovním sektoru odehrála jedna zásadní událost, která vedla k poklesu všech vkladů a také určité nedůvěře k bankám. Jedna z velkých bank s názvem Union banka totiž uzavřela své pobočky a musela omezit platební styk, příčinou byl nedostatek finančních prostředků. Banka musela zavřít své pobočky poté, co ji ministerstvo odmítlo pomoci a Česká národní banka ji odebrala licenci. Poškození klienti museli být proto vyplaceni z Fondu pojištění vkladů (Frišaufová a Velebný, 2003).

Od roku 2008 se svět potýkal s krizí. Do České republiky dorazila největší krize v roce 2010, kdy už byly problémy veřejných financí a růst dluhů. Hospodářskou krizi zapříčinilo více faktorů, mezi makroekonomické faktory, které přispěly ke krizi jsou nízké úrokové sazby po příliš dlouhou dobu. Dalším faktorem je například nedostatečný dohled nad finančním trhem. Začaly se proto uskutečňovat tak zvané stabilizační politiky, které neřešily příčin, ale tlumily následky. Česká ekonomika se s hospodářskou krizí vyrovnávala lépe než mnohé vyspělé ekonomiky, ale lidé ztrácely důvěru v banky a opět začaly peníze držet, což znamenalo pokles pro vklady v bankách (Singer, 2010).

V roce 2010 ovnivila pokles vkladů kromě nízkých úrokových sazeb také jiná událost, kterou bylo, že se začaly velmi rychle rozvíjet investiční fondy. Investiční fondy a jejich velký růst byl zapříčiněn právě přelivem peněz z termínovaných vkladů a spořicíh vkladů do investičních fondů. V roce 2010 zaznamenaly právě investiční fondy největší meziroční růst (Česká národní banka, 2015).

Graf 2 Průběh trendové funkce

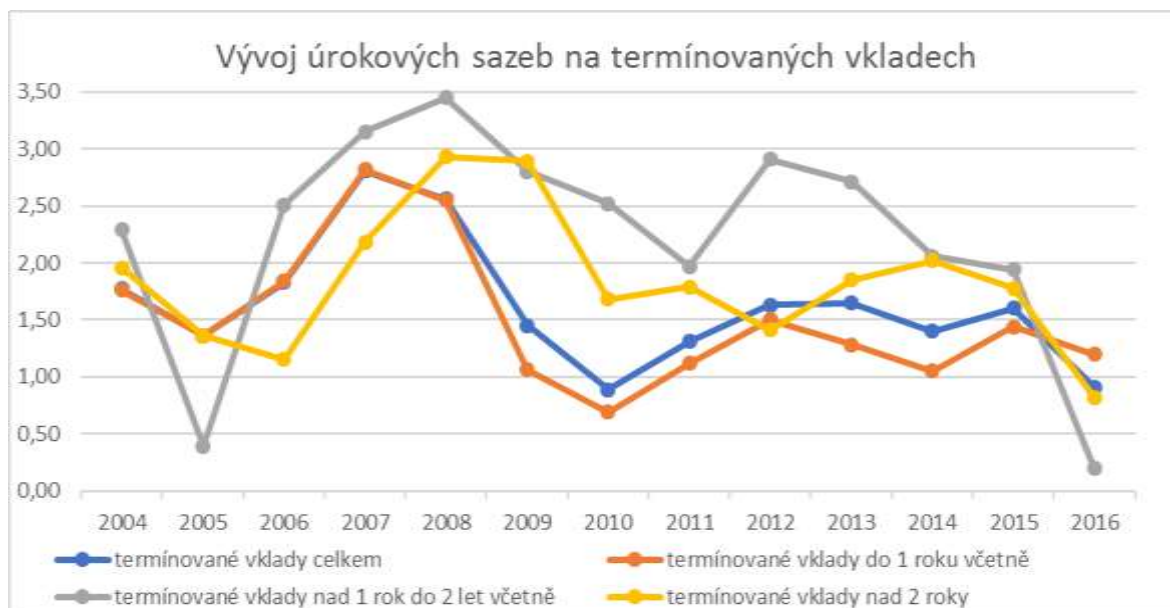
Zdroj: Vlastní zpracování dle Česká národní banka, 2003-2017

Jak je možné vidět na grafu číslo 2, tak celkový počet termínovaných vkladů během let kolísá. Trendová funkce celkového počtu termínovaných vkladů má však progresivně rostoucí tendenci. Funkce má mocninný tvar a hodnota indexu determinace se rovná 0,8394. Zvolená funkce tedy vystihuje skutečný průběh z 84 %. Z trendové funkce byl poté vypočten odhad roku 2017, který říká, že počet termínovaných vkladů v roce 2017 vzroste o 3,5 % a v následujícím roce 2018 vzroste o další 2,5 %.

4.2 Vývoj úrokových sazeb

Na webových stránkách České národní banky jsou dohledatelné úrokové sazby na termínovaných vkladech od roku 2004. Kdy sledují úrokovou sazbu termínovaných vkladů do jednoho roku včetně, vkladů od jednoho roku do dvou let včetně a vkladů nad dva roky. Poté také sledují úrokovou sazbu termínovaných vkladů celkem. Úrokové sazby jsou zaznamenávány u korunových vkladů přijatých bankami od rezidentů ČR. Vývoj jednotlivých úrokových sazeb je znázorněn v následujícím grafu s číslem 3.

Graf 3 Vývoj úrokových sazeb na termínovaných vkladech

Zdroj: Vlastní zpracování dle Česká národní banka, 2003-2017

Při pohledu na graf číslo 3, je možné vidět, že i úrokové sazby jsou během let kolísavé. Největší fluktuace je poté u úrokových sazeb pro termínované vklady nad jeden rok do dvou let včetně. Kdy v roce 2008 se sazba u těchto vkladů pohybovala nejvýše, dosahovala tedy výše 3,45 %. Nejnižše se sazba u vkladů od jednoho roku do dvou let dostala v roce 2016 na 0,2 %. Termínované vklady do jednoho roku včetně kopírují od roku 2004 až do roku 2008 průměrnou úrokovou sazbu u termínovaných vkladů neboli termínované vklady celkem a poté mají velmi podobný průběh, pouze u termínovaných vkladů celkem je úroková sazba o desetiny procenta vyšší. Ani termínované vklady nad dva roky se výrazně neodchylují od průměru, jejich úrokové sazby jsou v roce 2006 a 2007 nižší než průměrné sazby, ale poté od roku 2008 jsou stále vyšší s výjimkou roku 2012 a 2016.

V grafu 2 je možno vidět, že nejvyšší úrokové míry se v průběhu let 2004 až 2016 pohybovaly na termínovaných vkladech nad jeden rok a zároveň do dvou let včetně mimo roky 2005 a 2016, kdy dosáhly nejnižší úrokové míry ze všech termínovaných vkladů. V průměru nejnižší úrokové sazby jsou na termínovaných vkladech do jednoho roku včetně.

Vývoj úrokových sazeb u termínovaných vkladů celkem podrobněji vyobrazuje tabulka číslo 3. V tabulce je možné pozorovat, že od roku 2004 byla nejvyšší úroková míra na termínovaných vkladech v roce 2007, kdy dosáhla celkové průměrné výše 2,81 %. V tomto roce bylo také největší tempo růstu, kdy sazba vzrostla o 53,55 % oproti roku předchozímu. Nejvyšší meziroční pokles úrokové sazby byl v roce 2009, kdy sazba klesla o 43,36 %, oproti roku předchozímu to bylo o 1,11 a to na 1,45 %. Jak bylo uvedeno výše, v roce 2010 klesl celkový počet termínovaných vkladů, pokud se podíváme na tabulku, úroková sazba termínovaných vkladů se dostává zatím na nejnižší úroveň. V roce 2009 a 2010 však nebyla úroková sazba nejnižší, nejnižší se dostává v roce 2017 a to zatím na 0,7 %. Tato sazba je od roku 2004 zatím nejnižší úrokovou sazbou. Tato úroková sazba zdaleka nepokrývá inflaci, která v roce 2017 dosahuje míry přes 2 %.

Podle vypočteného odhadu úrokové sazby na rok 2018, vyplývá, že by úroková sazba v daném roce měla stoupnout. Na základě výpočtu by měla úroková sazba na termínovaných vkladech stoupnout o 35,69 % oproti roku 2017.

Tabulka 3 Vývoj úrokové sazby u termínovaných vkladů

Období	Termínované vklady celkem (%)	1. absolutní diference	Tempo růstu v %
2004	1,77	-	-
2005	1,36	-0,41	-23,16
2006	1,83	0,47	34,56
2007	2,81	0,98	53,55
2008	2,56	-0,25	-8,90
2009	1,45	-1,11	-43,36
2010	0,89	-0,56	-38,62
2011	1,31	0,42	47,19
2012	1,63	0,32	24,43
2013	1,65	0,02	1,23
2014	1,40	-0,25	-15,15
2015	1,60	0,20	14,29
2016	0,91	-0,69	-43,13
2017	0,7	-0,21	-23,08

Zdroj: Vlastní zpracování dle Česká národní banka, 2003-2017

Pokud se hovoří o inflaci a úrokové sazbě na termínovaných vkladech, byla vytvořena tabulka s číslem 4, kde je možné vidět vývoje jednotlivých úrokových sazeb na termínovaných vkladech od roku 2004 podle údajů dostupných na webových stránkách České národní banky a vývoj inflace od stejného roku, který je dostupný na webových stránkách Českého statistického úřadu.

V posledním sloupci tabulky je znázorněn vývoj inflace a v předchozích čtyřech sloupcích jsou jednotlivé vývoje termínovaných vkladů. Úrokové sazby jednotlivých termínovaných vkladů jsou označovány červeně či černě, a to podle toho, zda jsou vyšší než inflace či nižší. Pokud jsou úrokové sazby vyšší než výše inflace v daném roce, jsou vypsány černě, v opačném případě jsou červené.

V tabulce převažuje červená barva, to pro termínované vklady není zrovna dobré. Ani jedna z úrokových sazeb v letech 2004, 2005, 2008, 2012 i v aktuálním roce 2017, není vyšší než inflace v daném roce. I přesto, že v roce 2008 byly jedny z nejvyšších úrokových sazeb, nepřekročily sazby inflaci, protože ta se také zvýšila a byla ve sledovaných letech nejvyšší. Naopak všechny úrokové sazby na termínovaných vkladech jsou vypsány černě v letech 2009, 2014 a 2015. V těchto letech však klesá inflace na jedny z nejnižších hodnot a to inflaci 1 % a méně. Inflace menší, než jedno procento je ještě v roce 2016, kdy pouze úroková sazba na termínovaných vkladech od jednoho roku do dvou let včetně není vyšší než daná hodnota inflace.

Tabulka 4 Vývoj úrokových sazeb na termínovaných vkladech a inflace

	termínované vklady celkem	termínované vklady do 1 roku včetně	termínované vklady nad 1 rok do 2 let včetně	termínované vklady nad 2 roky	Inflace
2004	1,77	1,76	2,29	1,96	2,8
2005	1,36	1,36	0,39	1,36	1,9
2006	1,83	1,84	2,51	1,15	2,5
2007	2,81	2,82	3,15	2,18	2,8
2008	2,56	2,55	3,45	2,93	6,3
2009	1,45	1,06	2,80	2,89	1,0
2010	0,89	0,69	2,52	1,68	1,5
2011	1,31	1,12	1,97	1,79	1,9
2012	1,63	1,50	2,91	1,41	3,3
2013	1,65	1,28	2,71	1,85	1,4
2014	1,40	1,05	2,06	2,02	0,4
2015	1,60	1,44	1,94	1,78	0,3
2016	0,91	1,20	0,20	0,82	0,7
2017	0,70	0,50	1,20	0,9	2,2

Zdroj: Vlastní zpracování dle Česká národní banka, 2003-2017 a Český statistický úřad, 9.11.2017

4.3 Dotazníkové šetření

V první fázi dotazníkového šetření, proběhlo dotazování osobní formou, z důvodu ucelení a ověření pochopitelnosti otázek. Pro účely dalšího dotazníkového šetření bylo využito elektronického dotazníku, který byl zveřejněn na webu Google Formuláře. Dotazník však nebyl zcela veřejný, byl pro respondenty dostupný pouze přes odkaz. Výhodou webu Google Formuláře je, že jsou odpovědi zaznamenávány online a veškeré výsledky jsou vkládány do Google Tabulek, což je obdoba aplikace Microsoft Excel. Dotazníky není tedy potřeba složitě přepisovat do počítače pro vytvoření různých grafů, jednotlivé dotazníky se nechají postupně prohlížet. Do zmíněných formulářů lze také vkládat jakékoliv otázky s různými druhy odpovědí. Ve vloženém dotazníku byla také využita funkce položení otázek podle odpovědi respondenta, každý respondent měl tedy různý počet otázek, a to s ohledem na své odpovědi.

Odkaz na dotazníky byl rozeslán především prostřednictvím sociální sítě Facebook, poté prostřednictvím emailu a první část, jak už bylo řečeno, pomocí osobního dotazování.

Dotazník obsahuje dohromady 10 otázek, kdy, jak bylo uvedeno výše, ne každý respondent odpovídal na všechny otázky, například pokud respondent odpověděl, že nezná termínované vklady, bylo by nevhodné, aby odpovídal na další otázky, proto byl jeho dotazník odeslán a dále již neodpovídal. Celkem u 9 otázek se nechalo vybrat pouze jednu odpověď. A jak už vyplývá, u jedné otázky byl výběr více možností. Dotazník byl tedy koncipován tak, aby naplnil cíle a zároveň co nejvíce respondentů dotazník vyplnilo až do konce.

Cílem dotazníkového šetření je zjistit, zda lidé využívají termínované vklady. V první části je zjišťováno, jaké bankovní produkty jsou využívány v České republice, kdy první hypotéza je formulována tímto způsobem:

H₁: Nejvíce jsou využívány běžné účty.

Další otázky se již týkají přímo termínovaných vkladů. Konkrétně, zda je vůbec lidé znají a pokud je znají, tak zda je také využívají. Tyto otázky byly kladeny, na základě domněnky, že lidé neznají termínované vklady. A když už je znají, tak je z nějakého důvodu nevyužívají. Proto byly definovány tyto hypotézy:

H₂: Lidé spíše neznají termínované vklady.

H₃: Lidé spíše nevyužívají termínované vklady.

Poté byly také formulovány hypotézy s ohledem na první otázky, které se týkaly vzdělání a věku. Tyto hypotézy byly formulovány takto:

H₄: Vysokoškolsky vzdělaní lidé a lidé s maturitou využívají termínované vklady.

H₅: Lidé nad 55 let nevyužívají termínované vklady.

Pokud respondenti odpověděli, že znají termínované vklady, ale nevyužívají je, byla kladena otázka, z jakého důvodu, nevyužívají termínované vklady. Tato otázka měla potvrdit či vyvrátit domněnku, že si lidé peníze ukládají či nechávají tak, aby mohli hotovost kdykoliv využít. Hypotéza proto byla definována:

H₆: Lidé si raději nechávají dostupnou hotovost.

Pokud respondenti odpověděli, že znají termínované vklady a zároveň je využívají. Nabízely se otázky, jak často termínované vklady využívají, kolik na termínované vklady ukládají korun, a nakonec na jak dlouho je mají uložené. S ohledem na tyto otázky, byly sepsány tyto hypotézy:

H₇: Lidé spíše využívají termínované vklady pravidelně.

H₈: Na termínované vklady si lidé ukládají především částky do 100 000 Kč.

H₉: Lidé ukládají peníze na termínované vklady pouze do jednoho roku včetně.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 115 respondentů. Jednalo se o 51 mužů a 64 žen. Kdy celkově ženy tvoří 56 % z celkově dotázaných a muži 44 %. Na dotazníkovém šetření se tedy podílelo o něco více žen než mužů. Pro větší přehlednost byl vytvořen graf s číslem 4, týkající se otázky pohlaví respondentů.

Graf 4 Pohlaví respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

Pokud jde o věk respondentů, byly věkové skupiny rozděleny následovně: 18-25 let, 26-40 let, 41-55 let, 56-64 let, 65 a více. Každá věková skupina je v dotazníkovém šetření zastoupena alespoň třemi dotazníky. Nejvíce je zastoupena věková skupina od 26 do 40 let, která zastupuje 41 % dotazovaných a pouze o jeden dotazník méně má skupina 18 až 25 let, což tedy znamená 40 % respondentů. Vysoké zastoupení těchto skupin je nejspíše zapříčiněno šířením dotazníku online na sociálních sítích. Další tři věkové skupiny jsou zastoupeny respondenty každá pod 10 %, konkrétně tedy skupina od 41 do 55 let devíti procenty, 56 až 64 let třemi procenty a poslední skupina od 65 let a více je zastoupena sedmi procenty. Zastoupené věkové skupiny jsou opět zaznamenány do grafu. Věkové skupiny a zastoupení respondentů ukazuje graf číslo 5. Věková skupina bude následně využita při potvrzení či vyvrácení hypotézy.

Graf 5 Věkové skupiny respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

Následující otázka se týkala nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů. Nejvíce respondentů dosáhlo jako nejvyššího vzdělání střední vzdělání s maturitou. Celkem tohoto vzdělání dosáhlo 44 % respondentů. 27 % respondentů dosáhlo vysokoškolského vzdělání a pouze o celkem jednoho dotazovaného méně dosáhlo středního vzdělání s výučním listem, tedy 26 %. Základního vzdělání dosáhli pouze tři respondenti, kteří také tvoří 3 % z celkově dotázaných. Při potvrzení či vyvrácení jedné z hypotéz se bude další zkoumání věnovat nejvyššímu dosaženému střednímu vzdělání s maturitou a zároveň nejvyššímu vysokoškolskému vzdělání. Celkové nejvyšší dosažené vzdělání respondentů, je pro přehlednost zpracování graficky do grafu s číslem 6.

Graf 6 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

Nyní se již dostáváme k první otázce dotazníku, která se týká první hypotézy. Otázka se vztahuje na bankovní produkty a to konkrétně, jaké bankovní produkty respondenti používají. Na výběr bylo několik možností a respondenti jich mohli označit více. Možnosti byly následující: bankovní účet, spořicí účet, termínovaný vklad, stavební spoření, zástava nemovité věci, spotřebitelský úvěr a poslední možností bylo, že nevyužívají žádný produkt. V původní verzi dotazníku, byla ještě možnost, že využívají kreditní kartu, avšak u osobního dotazování bylo zjištěno, že několik respondentů nerozlišuje či nezná rozdíl mezi kreditní a debetní kartou, proto byla tato možnost odstraněna, aby nedocházelo ke zkreslování výsledků. První hypotéza týkající se této otázky, byla formulována tímto způsobem:

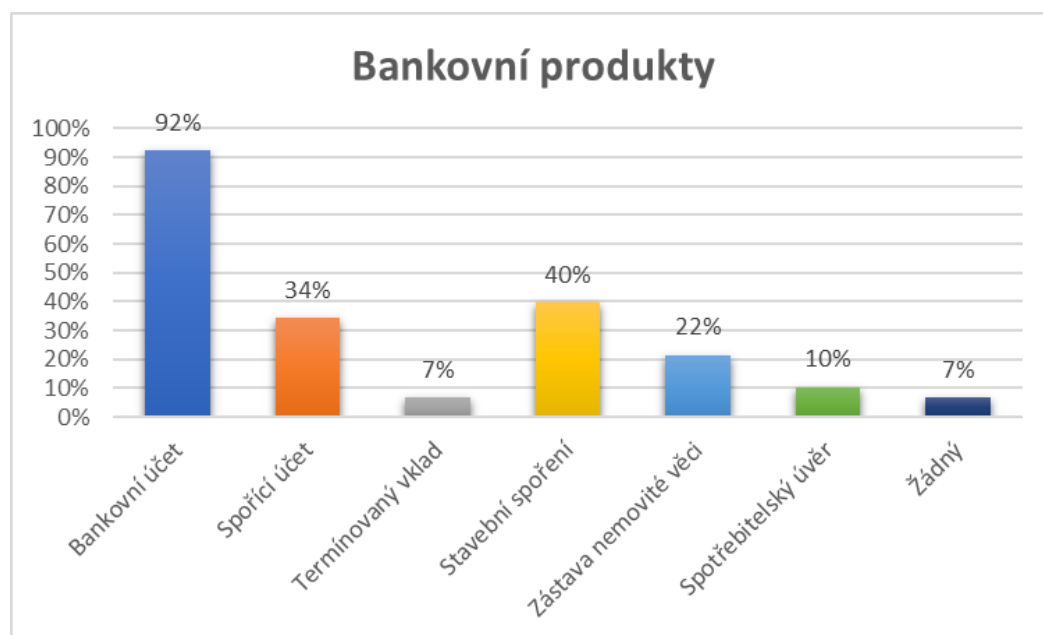
H₁: Nejvíce jsou využívány běžné účty.

Jak vyplývá z grafického znázornění v grafu číslo 7. Jsou bankovní účty využívány 92 % respondentů. Druhým nejvyužívanějším produktem jsou stavební spoření, které využívá 40 % respondentů. Spořicí účty jsou využívány 34 % respondenty, zástavu nemovité věci užívá 22 % dotazovaných. 10 % dotazovaných poté využívá spotřebitelský úvěr. Zajímavostí je, že termínované vklady využívá pouze 7 % respondentů, což je stejné

procento jako u možnosti, že nevyužívají žádný bankovní produkt a je to nejmenší procento z využívaných produktů.

Z grafu číslo 7 tedy vyplývá, že je hypotéza s číslem 1 pravdivá. I přesto, že ne všichni respondenti mají založen běžný účet, tak je běžný účet nejvíce využíván.

Graf 7 Využití bankovních produktů

Zdroj: Vlastní zpracování

Další otázka se již přímo týká termínovaných vkladů. Otázka měla ujasnit, zda vůbec mají lidé ponětí o tom, co jsou termínované vklady. V dotazníkovém šetření bylo zjištěno, že 48 % respondentů zná termínované vklady a 52 % respondentů termínované vklady nezná. Pro ty, kdo neznají termínované vklady v této části dotazník bohužel končil, protože by na další odpovědi neměli co odpovědět a mohla by vznikat nerelevantnost dotazníků tím, že by někdo označil odpověď i přesto, že odpověděl, že nezná termínované vklady. Bohužel však šlo o více jak polovinu dotazovaných.

Hypotéza s číslem 2 zněla:

H₂: Lidé spíše neznají termínované vklady.

Jak je také možné vidět z grafického znázornění v grafu číslo 8, odpovědi v této otázce jsou téměř vyrovnané, liší se pouze o 4 %. I přesto se dá hypotéza číslo 2 potvrdit, protože převažuje odpověď, že lidé neznají termínované vklady.

Graf 8 Znalost termínovaných vkladů

Zdroj: Vlastní zpracování

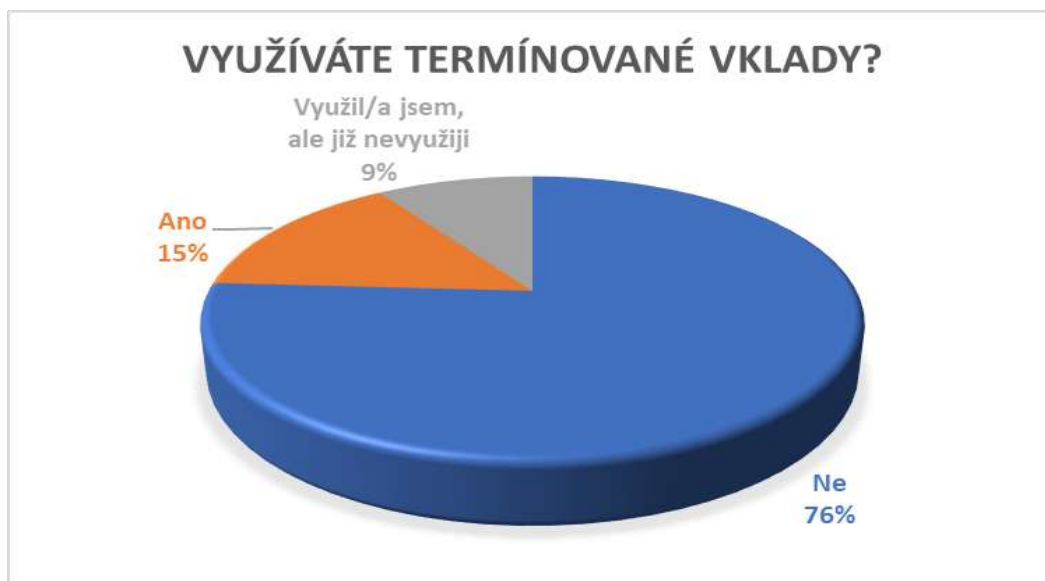
Pokud respondent odpověděl na otázku z grafu 8, že zná termínované vklady, byl odkázán na další otázku a to, zda je využívá. Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že termínované vklady spíše nejsou využívány, což je i potvrzení hypotézy číslo 3, která zněla:

H₃: Lidé spíše nevyužívají termínované vklady

Graficky jsou odpovědi zaznamenány do grafu číslo 9. Kdy měli respondenti na výběr z odpovědí, že využívají termínované vklady nebo nevyužívají anebo, že je někdy v minulosti využili, ale už znovu využívat nebudou.

Výsledky tedy nejsou pro termínované vklady pozitivní, protože 76 % respondentů, z těch, kteří znají termínované vklady, odpovědělo, že je nevyužívá a dalších 9 % je již využilo, ale znovu je již využívat nebude. Tedy pouze 15 % respondentů znajících termínované vklady je také využívá.

Graf 9 Využití termínovaných vkladů

Zdroj: Vlastní zpracování

Další hypotéza se týká také stejné otázky, a to využívání termínovaných vkladů, avšak s podmínkou dosaženého vzdělání respondentů. Hypotéza tedy zněla:

H₄: Vysokoškolsky vzdělaní lidé a lidé s maturitou využívají termínované vklady.

Všichni, kdo využili termínované vklady, ale již dále nevyužijí, mají středoškolské vzdělání s maturitou nebo vzdělání vysokoškolské. Z respondentů, kteří využívají termínované vklady, jsou respondenti se vzděláním vysokoškolským, středním s maturitou i s výučním listem. Neobjevuje se zde nikdo se základním vzděláním, i přesto nelze hypotézu číslo 4 potvrdit. Hypotéza 4 tedy není pravdivá. Důvodem je také, že i několik vysokoškolsky vzdělaných lidí či s maturitou vůbec termínované vklady neznají, a tudíž je ani nemohou využívat.

Následující hypotéza se vztahuje ke stejné otázce, kterou je právě využívání termínovaných vkladů. Hypotéza zahrnuje podmínku věku, její znění tedy je:

H₅: Lidé nad 55 let nevyužívají termínované vklady.

Při dokazování této hypotézy bylo zjištěno, že 73 % respondentů nad 55 let nezná termínované vklady a pouze 27 % z nich zná termínované vklady. Z dotazníků bylo dále zjištěno, že lidé nad 55 let, kteří znají termínované vklady je však nevyužívají. Hypotézu s číslem 5 tedy lze považovat za pravdivou.

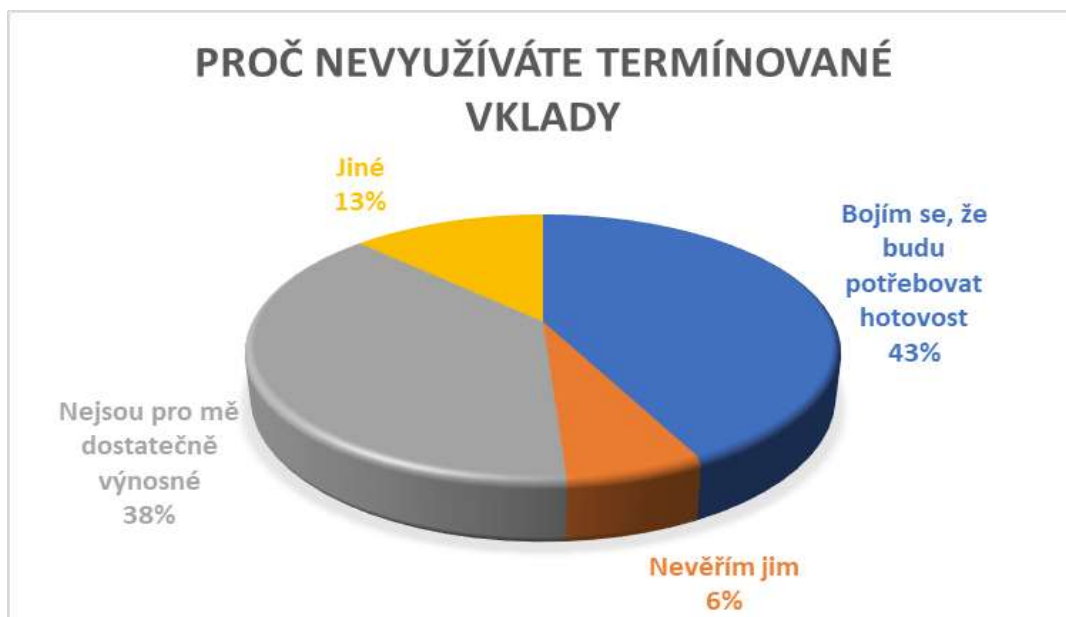
Jak už bylo uvedeno výše, pokud respondent odpověděl, že zná termínované vklady, ale nepoužívá je, nabízela se otázka, proč je nevyužívá. Dotazník nabízel tři předepsané možnosti a jednu volnou. V nabízených možnostech bylo: nevěřím jim, nejsou pro mě dostatečně výnosné, bojím se, že budu potřebovat hotovost a poslední otevřenou možností byla možnost jiné, kam mohli respondenti napsat svůj důvod, pokud se jim předchozí nabídka nezamlouvala. I k této otázce byla formulována hypotéza:

H₆: Lidé si raději nechávají dostupnou hotovost.

Na tuto otázku odpovědělo 6 % odpovídajících, že termínovaným vkladům, jako produktům, nevěří. Dalších 38 % odpovědělo, že na to, aby své peníze investovali, nejsou pro ně termínované vklady dostatečně výnosné. Nejvíce respondentů, kteří tvoří 43 %, se bojí, že budou v budoucnu potřebovat hotovost, a proto nechtějí své peníze vázat. Posledních 13 % vybralo možnost jiné, kde uváděli své možnosti. V možnosti jiné se objevily odpovědi, že je využíval respondent pouze pracovně, ale pro osobní využití nejsou pro něj zajímavé, nebo že jsou lepší možnosti zhodnocování peněz, a také se objevilo několik odpovědí, že dotazovaní nemají dostatečný obnos, který by mohli investovat.

Pokud jde o hypotézu číslo 6, tak jak vyplývá také z grafického zobrazení, které je uvedeno v grafu číslo 10, lze hypotézu potvrdit, i přesto, že se v grafu často objevují jiné odpovědi, tak odpověď, že jednotliví dotazovaní, kteří znají termínované vklady, ale nevyužívají je, nechtějí investovat své peníze na termínované vklady, protože se bojí, že budou v blízké budoucnosti náhle potřebovat hotovost, kterou si z termínovaných vkladů nemohou kdykoliv vybrat.

Graf 10 Důvody nevyužívání termínovaných vkladů

Zdroj: Vlastní zpracování

Nyní jde již o část dotazníku, kdy respondenti využívají termínované vklady. První otázkou na všechny využívající termínované vklady, kterých nebylo mnoho, bylo, jak často je využívají, zda termínované vklady využívají poprvé či pravidelně, nebo byla opět k dispozici volba jiné, pro vlastní odpověď. Možnost využití jiné, vlastní odpovědi, žádný z respondentů nevyužil. Jak je možné vidět i v grafu 11, poprvé využívá termínované vklady 50 % z dotazovaných, kteří vůbec termínované vklady využívají, a také 50 % na termínovaných vkladech spoří pravidelně. Tato otázka měla potvrdit hypotézu 7, která zní:

H₇: Lidé spíše využívají termínované vklady pravidelně.

Tuto hypotézu nelze s určitostí potvrdit, protože 50 % respondentů, kteří využívají termínované vklady, je využívá poprvé a nelze tedy říci, zda se k termínovaným vkladům v budoucnu vrátí.

Graf 11 Využívání termínovaných vkladů

Zdroj: Vlastní zpracování

Následující otázkou k respondentům využívající termínované vklady, bylo, jakou částku mají na termínovaných vkladech uloženou. Tento výsledek dopadl velice zajímavě, protože na výběr bylo z několika možností, ale jak je možné vidět v grafickém zobrazení grafu číslo 12, mezi odpověďmi se objevovaly pouze dvě z možností. Nabízenými možnostmi tedy byly tyto intervaly: méně než 10 000 Kč, 10 000-99 000 Kč, 100 000-1 000 000 Kč, více než 1 000 000 Kč.

V grafu se poté objevují pouze dvě nejnižší možné odpovědi, tedy méně než 10 000 Kč a 10 000 až 99 000 Kč. Každou z těchto odpovědí si vybralo 50 % respondentů, kteří na otázku odpovídali. Můžeme tedy říci, že na termínovaných vkladech nemají lidé uloženo více než 100 000 Kč. Pro připomenutí, hypotéza pro tuto otázku zní:

H₈: Na termínované vklady si lidé ukládají především částky do 100 000 Kč.

Hypotézu číslo 8 je tedy možné potvrdit, protože podle výsledků z dotazníkového šetření vyplývá, že si na termínované vklady lidé ukládají pouze částky do 100 000 Kč.

Graf 12 Finance uložené na termínovaných vkladech

Zdroj: Vlastní zpracování

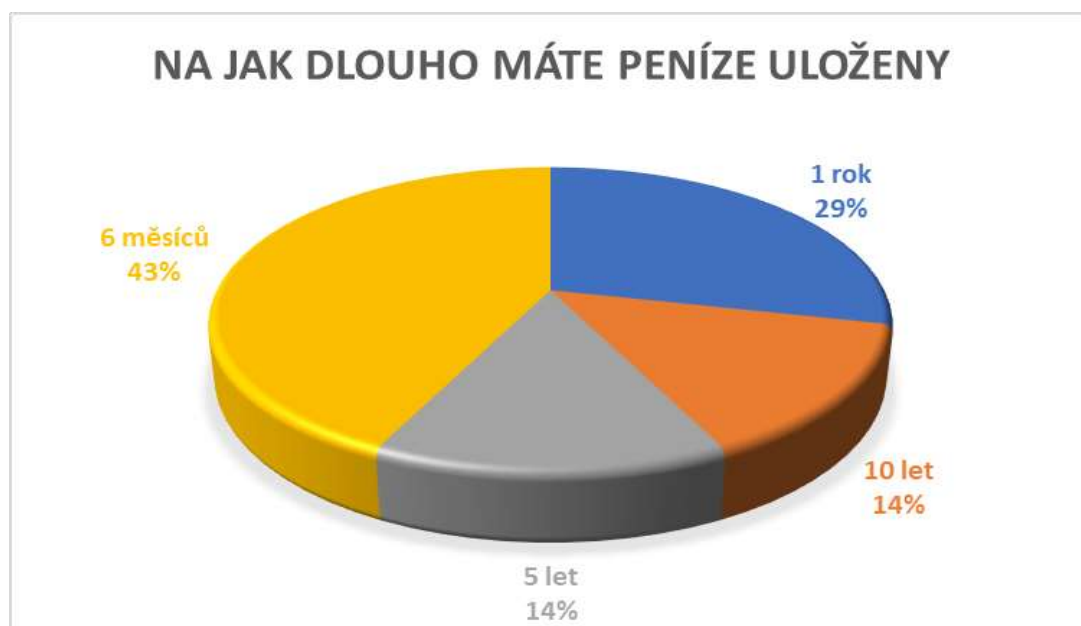
Poslední otázkou dotazníku, která se také věnuje právě termínovaným vkladům, je zjišťování, na jak dlouho si lidé peníze ukládají. Otázka byla opět pokládána pouze těm, kteří znají termínované vklady, a hlavně je využívají. V otázce bylo nabízeno několik odpovědí na dobu uložení. V nabízených možnostech bylo na výběr: 6 měsíců, 1 rok, 2 roky, 5 let, 10 let a byla zařazena také možnost jiné pro vlastní vypsání odpovědi.

Žádný z respondentů neukládá hotovost na termínované vklady na 2 roky a také nikdo nevybral možnost jiné. V odpovědích se tedy objevilo, že lidé mají uloženy peníze na 6 měsíců, kterých je nejvíce a to 43 %. Na 1 rok využívá termínované vklady 29 % respondentů. Na 5 let má poté podle výsledků uloženou hotovost 14 % respondentů a na 10 let pak také 14 %. Hypotéza k této otázce byla definována následovně:

H₉: Lidé ukládají peníze na termínované vklady pouze do jednoho roku včetně.

Z výsledků je patrné, že tuto hypotézu nelze potvrdit. I přesto, že lidé ukládají peníze na termínované vklady nejčastěji na dobu do jednoho roku včetně, využívají také delší doby uložení hotovosti, jako je 5 a 10 let.

Graf 13 Doba uložení hotovosti na termínovaných vkladech

Zdroj: Vlastní zpracování

5 Závěr

Diplomová práce se zaměřuje na vývoj termínovaných vkladů a na jejich využívání lidmi v České republice. Při zkoumání časové řady vývoje počtu bylo zjištěno, že v posledních letech termínované vklady velmi klesají, podle trendové funkce a odhadu následujícího roku, se však předpokládá, že by počet termínovaných vkladů měl vzrůst. Pokles počtu termínovaných vkladů také z určitého hlediska vysvětluje vývoj úrokových sazeb na termínovaných vkladech, které jsou během vývoje kolísavé a jiné u každé jednotlivé banky, ale v posledních letech průměrné úrokové sazby u termínovaných vkladů klesají. Klesly tak nízko, že nepokrývají ani aktuální inflaci. Proto bylo v práci předpokládáno, že lidé spíše nevyužívají termínované vklady. Výzkum probíhal pomocí dotazníkového šetření, které zpočátku probíhalo osobním dotazováním a poté prostřednictvím online dotazníku umístěném v aplikaci Google Formuláře.

Prostřednictvím dotazníkového šetření byly potvrzovány či vyvracovány předem stanovené hypotézy. Bylo zjištěno, že lidé nejvíce využívají běžné účty a termínované vklady využívá pouze 7 % dotazovaných. Jedním z důvodů nevyužívání termínovaných vkladů je také další zjištění a to, že celých 52 % respondentů termínované vklady vůbec nezná. Dále byly dotazováni pouze ti, kteří znají termínované vklady, kdy bylo zjišťováno, zda termínované vklady využívají. Odpovědi opět nedopadly pro termínované vklady dobře, bylo totiž zjištěno, že 76 % lidí nevyužívá termínované vklady a dalších 9 % je už v minulosti využilo, ale znovu se je využít nechystá. Důvodem nevyužívání termínovaných vkladů je hlavně jejich výnos, tedy že nejsou pro respondenty dostatečně výnosné a dále se také lidé bojí toho, že v budoucnu budou potřebovat hotovost a jejich finanční prostředky jsou na termínovaných vkladech fixně vázány. Pokud již lidé termínované vklady využívají, ukládají si na ně částky do 100 000 Kč nejčastěji na dobu 6 měsíců, ale i na jeden rok, pět či deset let. 43 % respondentů využívá termínované vklady právě na 6 měsíců, což také vypovídá o obavě lidí z toho, že budou potřebovat finanční prostředky pro náhlé výdaje.

Z výsledků dotazníkového průzkumu vyplývá, že termínované vklady nejsou, jako bankovní produkt pro investování příliš oblíbené, a to hned z několika důvodů. Lidé o nich totiž mají málo nebo skoro žádné informace. Velmi nízká úroková sazba tomu také moc nepomáhá. Co se týče informací o tomto bankovním produktu, tak by určitě ke zvýšení využívání termínovaných vkladů prospěla jistá reklamní kampaň, například

na internetu či přímo na sociálních sítích, aby se termínované vklady dostaly klientům co nejvíce do povědomí. Samozřejmě by vyšší zájem o termínované vklady zvedlo zvýšení výnosnosti termínovaných vkladů, tedy jejich úrokové sazby. Veškeré zvýšení zájmu či propagace termínovaných vkladů je však jen na bankách.

6 Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

BLAŽEK, Jiří a UKLEIN, Jiří. *Bankovníctví*. Brno : Doplněk, 2007. ISBN 80-85765-91-5.

BOROSON, W. *Keys to Investing in Mutual Funds*. Praha. Victoria Publishing, 1993. ISBN 80-85605-58-9.

ČERNÁ, Stanislava, a kolektiv. *Právo obchodních korporací*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5.

ČERNOHORSKÝ, Jan a TEPLÝ, Petr. *Základy financí*. Praha : Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3669-3.

DVOŘÁK, Pavel. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. Praha: C.H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-075-1.

DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. Praha : Linde, 2005. ISBN 80-7201-515-X.

GLADIŠ, Daniel. *Naučte se investovat*. Praha : Grada, 2005. ISBN 80-247-1205-9.

HRNČÍŘ. *5. situační zpráva o hospodářském a měnovém vývoji*. Praha, Česká republika: 21. 5 1999.

JANDA, Josef. *Jak žít šťastně na dluh*. Praha : Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4833-7.

JANDA, Josef. *Spořit nebo investovat?* Praha : Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3670-9.

JEŽEK, Tomáš. *Peníze a trh*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-685-3.

JÍLEK, Josef. *Finance v globální ekonomice*. Praha : Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4516-9.

JÍLEK, Josef. *Peníze a měnová politika*. Praha: Grada, 2004. Finance (Grada). ISBN 80-247-0769-1.

JUREČKA, Václav a kolektiv. *Makroekonomie*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3258-9.

JUREČKA, Václav. *Mikroekonomie*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2013. ISBN 978-80-247-4385-1.

KAŠPAROVSKÁ, Vlasta. *Řízení obchodních bank: vybrané kapitoly*. Praha : C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-381-7.

KOHOUT, Pavel. *Investiční strategie pro třetí tisíciletí 7., aktualiz. a přeprac. vyd.* Praha : Grada, 2013. ISBN 978-80-247-5064-4.

KVIZDA, Martin. *Centrální banka a národní hospodářství*. Brno : Masarykova univerzita, 1998. ISBN 80-210-1942-5.

MÁČE, Miroslav. *Platební styk: klasický a elektronický*. Praha : Grada, 2006. ISBN 80-247-1725-5.

POLOUČEK, Stanislav a kolektiv. *Bankovníctví*. Praha : C.H.Beck, 2006. ISBN 80-7179-462-7.

POLOUČEK, Stanislav. *Peníze, banky, finanční trhy*. Praha : C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-152-9.

PTATSCHEKOVÁ, Jitka a DITTRICHOVÁ, Jaroslava. *Dvacet let české koruny: na pozadí vývoje obchodního bankovníctví v České republice*. Praha : Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4681-4.

RADOVÁ, Jarmila, DVOŘÁK, Petr a MÁLEK, Jiří. *Finanční matematika pro každého*. Praha : Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4831-3.

REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy*. Praha : Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3671-6.

REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. Praha : Management Press, 2011. ISBN 978-80-7261-230-7.

REVENDA, Zbyněk, a kolektiv. 2014. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha : Management Press, 2014. ISBN 978-80-7261-240-6.

Rothbard, Murray Newton. *Peníze v rukou státu*. Praha : Liberální institut, 2001. ISBN 80-86389-12-X.

SYROVÝ, Petr. 2004. *Financování vlastního bydlení*. Praha : Grada, 2004. ISBN 80-247-1097-8.

TEPLÝ, Petr a kolektiv. *Navigátor bezpečného úvěru*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2287-3.

Internetové zdroje

Česká národní banka. *ARAD-systém časových řad*. [Online] 2003-2017. [24. 9. 2017]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.SESTAVY_DZDROJE?p_zdrojid=IRVNO&p_lang=CS

Česká národní banka. *Ochranné prvky*. [Online] 2017. [12. 1. 2017]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/platidla/ochranné_prvky/ochranné_prvky_5000.html.

Česká národní banka. *Zpráva o finanční stabilitě 2014/2015*. [Online] 2015. [Citace: 28. 8. 2017]. Dostupné z:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2014-2015/fs_2014-2015_financni_sektor.pdf.

Český statistický úřad. *Inflace-druhy, definice, tabulky*. [Online] 9.11.2017. [Citace: 16. 11. 2017]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace

FRIŠAUFOVÁ, Alice a VELEBNÝ, Jiří. Union banka uzavřela své pobočky. *Česká národní banka*. [Online] 21. 2. 2003. [Citace: 24. 8. 2017.] Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2003/cl_03_030221b.html.

JERMÁŘ, Petr. Bankovní produkty. *banky.cz*. [Online] 26. 8. 2012. [Citace: 8. 12. 2016.] Dostupné z: <http://www.banky.cz/bankovni-produkty>.

KALABIS, Zbyněk. Systém SWIFT. *ZLATÁ KORUNA*. [Online] 29. 5. 2013. [Citace: 12. 6. 2017.] Dostupné z: <http://www.zlatakoruna.info/zpravy/system-swift>.

KUDLÍK, Vladimír. Vývoj papírových platidel od roku 1918. *Česká národní banka*. [Online] 23. 1. 2003. [Citace: 3. 1. 2016.] Dostupné z:

https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2003/cl_03_030123e.html.

LITSCHMANNOVÁ, Martina. *Úvod do analýzy časových řad*. [Online] Ostrava, 2010. [Citace: 12. 10. 2017.] Dostupné z: http://homel.vsb.cz/~lit40/SMAD/Casove_rady.pdf

SINGER, Miroslav. Hospodářská krize a česká ekonomika. *Česká národní banka*. [Online] 15. 6. 2010. [Citace: 27. 8. 2017.] Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20100614_vse.pdf.

ŠVARCOVÁ, Jena. Nástroje platebního styku. *CEED*. [Online] 2017. [Citace: 5. 6. 2017.] Dostupné z: http://www.ceed.cz/bankovnictvi/763nastroje_platebniho_styku.htm.

VOCÍLKA, Aleš. Jste dokonale racionální investor? *peníze.cz*. [Online] 11. 10. 2007. [Citace: 10. 9. 2017.] Dostupné z: <https://www.penize.cz/investice/29450-jste-dokonale-racionalni-investor>.

7 Seznam obrázků, grafů a tabulek

Seznam obrázků

Obrázek 1 Princip zúčtování prostřednictvím korespondentských bank.....	21
Obrázek 2 Princip mezibankovního platebního systému se zúčtovací bankou	22
Obrázek 3 Architektura platebního styku	23
Obrázek 4 Investiční trojúhelník	38

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj vkladů	43
Graf 2 Průběh trendové funkce	46
Graf 3 Vývoj úrokových sazeb na termínovaných vkladech.....	47
Graf 4 Pohlaví respondentů	53
Graf 5 Věkové skupiny respondentů	54
Graf 6 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů	55
Graf 7 Využití bankovních produktů	56
Graf 8 Znalost termínovaných vkladů	57
Graf 9 Využití termínovaných vkladů	58
Graf 10 Důvody nevyužívání termínovaných vkladů.....	60
Graf 11 Využívání termínovaných vkladů	61
Graf 12 Finance uložené na termínovaných vkladech.....	62
Graf 13 Doba uložení hotovosti na termínovaných vkladech	63

Seznam tabulek

Tabulka 1 Druhy šeků.....	25
Tabulka 2 Vývoj počtu termínovaných vkladů	44

Tabulka 3 Vývoj úrokové sazby u termínovaných vkladů	48
Tabulka 4 Vývoj úrokových sazeb na termínovaných vkladech a inflace	50

8 Přílohy

Příloha 1: Formulář dotazníku

Jste

- Žena
- Muž

Váš věk

- 18-25
- 26-40
- 41-55
- 55-65
- 65 a více

Nejvyšší dosažené vzdělání

- Základní
- Střední s výučním listem
- Střední s maturitou
- Vysokoškolské

Které bankovní produkty využíváte?

- Bankovní účet
- Spořicí účet
- Termínovaný vklad
- Stavební spoření
- Zástavu nemovité věci (hypoteční úvěr)
- Spotřebitelský úvěr
- Žádný

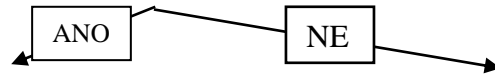
Znáte termínované vklady

- Ano
- Ne

Využíváte termínované vklady?

- Ano
- Ne
- Využil/a jsem, ale již nevyužiji

Proč nevyžíváte termínované vklady?

Jak často využíváte?

- Poprvé
- Pravidelně
- Jiné _____

- Nevěřím jim
- Nejsou pro mě dostatečně výnosné
- Bojím se, že budu potřebovat hotovost
- Jiné _____

Kolik máte uloženo Kč?

- 10 000-99 000
- 100 000- 1 000 000
- Více než 1 000 000
- Méně než 10 000

Na jak dlouho máte peníze uloženy?

- 6 měsíců
- 1 rok
- 2 roky
- 5 let
- 10 let
- Jiné _____